

ΛΟΓΟΙ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΠΑΡΑΦΡΑΖΟΜΕΝΟΙ
ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΝΤΗ
ΡΗΤΟΡΟΣ ΑΙΝΟΥ

ΥΠΟ
Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗ

**ΛΟΓΟΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΠΑΡΑΦΡΑΖΟΜΕΝΟΙ
ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΝΤΗ ΡΗΤΟΡΟΣ ΑΙΝΟΥ**

ΥΠΟ
Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗ
Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Ὁ Γεώργιος Κόντης, ρήτωρ τῆς μητροπόλεως Αἴνου, γεννήθηκε σὸ β' μισό τοῦ 16ου αἰώνα στὴν θρακικὴ πόλη Αἶνο, ἀπὸ τὸν Φραγκίσκο Κόντη, ταβουλλάριο Αἴνου, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταναστεύσει στὴν Θράκη ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ἀπέκτησε φιλολογικὴ καὶ θεολογικὴ παιδεία, ἐνῶ ἀνέλαβε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκδίκου¹. Διατηροῦσε μάλιστα καὶ ἀλληλογραφία μὲ ἐκκλησιαστικὲς προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς του, ὅπως ὁ Μελέτιος Πηγᾶς καὶ ὁ Κύριλλος Λούκαρης², ἀφοῦ σώζονται ἐπιστολές του πρὸς αὐτόν, τῶν ἐτῶν 1599 καὶ 1608 ἀντιστοίχως.

Ὁ Κόντης ὑπῆρξε ἀκότοχος συλλογῆς χειρογράφων, ἀλλὰ καὶ διακεκριμένος ἀντιγραφεὺς κωδίκων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους σώζονται σήμερον τὰ χειρόγραφα τῆς Ὁξφόρδης, Bodleian, Roe 5 (251)³ καὶ Roe 8 (254)⁴,

1. Βασ. Κοντοβᾶς, «Βιβλιογράφοι ἀπὸ τῆς Θράκης (Ζ' -ΙΘ' αἰῶνες)», *Θρακικὴ Ἐπετηρίδα* 4 (1983), σ. 251.

2. Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη Ἱεροσολύμων, χφ. 263, φ. 241 καὶ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως, χφ. 10, φ. 32· βλ. Ἀθ. Παπαδόπουλος - Κεραμεύς, *Κατάλογος τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ χειρογράφων βιβλίων* 1. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1892, σ. 86 καὶ Ὁ ἴδιος, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη* 4. Ἐν Πετροπόλει 1899, σ. 239.

3. H. O. Coxe, *Bodleian Library Quarto Catalogues 1, Greek Manuscripts*. Oxford 1969², σ. 461-462.

4. M. Richard, *Répertoire des bibliothèques et des catalogues de manuscrits grecs*. Paris 1958², ἀρ. 651.

τὸ χειρόγραφο 1474 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος⁵, τὸ χειρόγραφο Šcedrin 138 τῆς Βιβλιοθήκης Saltykov τῆς Ἁγίας Πετρούπολης⁶ καὶ τὸ χειρόγραφο Suppl. gr. 112 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Παρισιοῦ⁷, ὅλα προσεγμένα καὶ ἐξαιρετικὰ καλλιγραφημένα.

Πέραν τῶν ἀντιγραφῶν, ὁ Κόντης ἀσχολήθηκε καὶ μὲ δημῶδεις παραφράσεις ἐκκλησιαστικῶν κειμένων, μὲ στόχο τὴν διάδοσή τους στὸ εὐρύτερο κοινὸ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, στὰ δύσκολα χρόνια ποὺ ἔζησε καὶ ἔδρασε. Σὲ διάφορα χειρόγραφα σώζονται μεταφράσεις καὶ παραφράσεις τοῦ ἀπὸ τὸ *Γεροντικό*. [Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, χφ. 88]⁸ καὶ ἀπὸ λόγους τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτη [Ἁγία Τριάδα Μετεώρων, χφ. 34]⁹. Ὁ ἴδιος φέρεται ὡς συντάκτης ἀναλόγων ἔργων ὀρθοδόξου κηρυγματικῆς, καὶ μάλιστα λόγων περὶ συντελείας, περὶ σιμωνίας, περὶ ψευδαδέλων καὶ φιλαργύρων [Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς, χφ. 24]¹⁰, ἀλλὰ καὶ λόγων γιὰ τὴν Ζωοδόχο Πηγῇ, γιὰ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ καὶ γιὰ τὰ ἀνάλογα ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν τῶν Μυροφόρων καὶ τοῦ Παραλύτου [Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς, χφ. 46]¹¹. Τέλος, ἔχουν ἐκδοθεῖ καὶ ἔμμετρα ἔργα του, κυρίως διδακτικοῦ περιεχομένου, ἀπὸ διάφορα χειρόγραφα¹², ποὺ μαρτυροῦν καὶ γιὰ τὶς ποιητικὲς του ἱκανότητες.

Τὰ κείμενα ποὺ ἐκδίδονται στὴ συνέχεια προέρχονται ἀπὸ τὸ χειρόγραφο 4 τῆς Δημόσιας Βιβλιοθήκης τῆς Σάμου, ποὺ ἔχει γραφεῖ τὸ 1654,

5. M. Richard, ὁ.π., ἀρ. 146.

6. M. Richard, ὁ.π., ἀρ. 486.

7. M. Richard, ὁ.π., ἀρ. 670c.

8. Λ. Πολίτης, *Κατάλογος χειρογράφων τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*. Θεσσαλονίκη 1991, σ. 83-84 ἀρ. 88.

9. Δ. Ζ. Σοφιανός, *Τὰ χειρόγραφα τῶν Μετεώρων 4. Χειρόγραφα μονῆς Ἁγίας Τριάδος 1*. Ἀθήναι 1993, σ. 439.

10. Σπ. Λάμπρος, «Κατάλογος κωδίκων τῶν ἐν Ἀθήναις βιβλιοθηκῶν πλὴν τῆς Ἐθνικῆς. Α΄: Κώδικες τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς», *Νέος Ἑλληνομνήμων* 1 (1904), σ. 364.

11. Σπ. Λάμπρος, «Κατάλογος κωδίκων...», ὁ.π., *Νέος Ἑλληνομνήμων* 2 (1905), ἀρ. 46.

12. Κ. Νίκας, «Στίχοι Γεωργίου ῥήτορος Αἴνου καὶ ἐκδίκου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», *Ταλαρίσκος. Studia Graeca Antonio Garzya sexagenario a discipulis oblata*. Neapoli 1988, σ. 415-456. Πρόσφατα δημοσιεύθηκε ἐπίσης σύντομο πεζὸ κείμενο τοῦ Γεωργίου Κόντη ἀπὸ τὸν κώδικα Μ. Λαύρας M55, τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰῶνος, ἀπὸ τὴν Ἑλ. Κακουλίδη - Πάνου, «Ὁ Ἀρχιληστής», *Κληρονομία* 31(1999), σ. 59-65.

καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ μῆμα τοῦ χειρογράφου ποὺ ἔγραψε ὁ ἱερομόναχος Ἰωάσαφ καὶ δωρήθηκε στὸ Κυριακὸ τῆς Ἱερᾶς Σκήτης τῆς Ἁγίας Ἄννης, στὸ Ἅγιον Ὄρος, τὸν Αὐγουστο τοῦ 1654, κατόπιν παραγγελίας τοῦ ἱερομονάχου καὶ πνευματικοῦ Ἰγνατίου τοῦ Κρητός, κατὰ τὸ σημεῖωμα τοῦ φ. 110ν. Τὰ κείμενα ποὺ ἐκδίδονται στὴ συνέχεια προέρχονται ἀπὸ τὰ φφ. 24ν, 9ν-14ν τὸ Ι, 14ν-16ν, 88-92 τὸ ΙΙ καὶ 92-95ν, 80-83 τὸ ΙΙΙ. Αὐτὴ ἡ διάταξη ὑπάρχει ἐπειδὴ ὁ βιβλιοδέτης διασάλεψε τὴ σειρά τῶν τετραδίων, ὥστε ἡ κατανόηση καὶ ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου νὰ παρουσιάζει προβλήματα. Τὴ σειρά ἀπεκατέστησε ὁ Ἅγ. Τσελίκας, ποὺ περιέγραψε τὸ συγκεκριμένο χειρόγραφο¹³.

Οἱ τρεῖς λόγοι ποὺ ἐκδίδονται παραφρασμένοι παρακάτω εἶναι ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «εἰς τὰς δέκα παρθένους», ποὺ ἐκφωνεῖται τὴν Μ. Τρίτη (PG 89, στ. 1077-1116), ὁ λόγος «εἰς τὴν πόρνην καὶ εἰς τὸν Φαρισαῖον», ποὺ ἐκφωνεῖται τὴ Μ. Τετάρτη (PG 59, στ. 531-536) καὶ ὁ λόγος «εἰς τὸ πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν» (PG 55, στ. 559-563), κατὰ σειρά ἐκδοσῆς τους. Πρόκειται γιὰ νόθα ἢ ἀμφιλεγόμενα χρυσοστομικὰ ἔργα¹⁴, ποὺ ὅμως ὑπῆρξαν ἰδιαίτερος δημοφιλῆ καὶ χρησιμοποιήθηκαν συχνὰ γιὰ τὴν σύνταξη ὁμιλιῶν καὶ ἀναγνωσμάτων βυζαντινῶν¹⁵ καὶ μεταβυζαντινῶν¹⁶ «ὁμιλιαρίων» κάθε τύπου¹⁷.

Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Γεωργίου Κόντη παρουσιάζει ἰδιαίτερες ὁμοιότητες μὲ τὸ κηρυγματικὸ ἔργο τοῦ Ναθαναὴλ Μπέρτου¹⁸, ἂν καὶ ἀκόμη δὲν ἔχει μελετηθεῖ ὅσο τοῦ ἀξίζει. Κι αὐτὸ

13. Ἅγ. Τσελίκας, «Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Δημόσιας Βιβλιοθήκης Σάμου», *Δελτίο Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου* 4 (1984-1987), σ. 151-155.

14. Κατάλογό τους βλ. στὸ J.A.de Aldama, *Repertorium Pseudochrysostomicum*. Paris 1965, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία μὲ τὶς δημοσιεύσεις κάθε ἔργου.

15. H. Hennephof, *Das Homiliar des Patriarchum Neilos und die chrysostomische Tradition*. Leiden 1963, σ. 20 κ. ἐξ. μὲ παρόμοια παραδείγματα.

16. B. Schartau, «Nathanaelis Berti monachi sermones quattuordecim», *Cahier de l'Institut dy Moyen Age Grec et Latin* 12 (1974), σ. 11-85 καὶ Γ. Ν. Ἡλιούδης, «Πρώϊμα δημῶδη πεζὰ νεοελληνικὰ κείμενα», *Ἀρχές τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. Πρακτικὰ τοῦ Δευτέρου Διεθνοῦς Συνεδρίου «Neograeca Medii Aevi»* 2 Βενετία 1993, σ. 557-558.

17. Γιὰ τὶς διακρίσεις τῶν τύπων τῶν ὁμιλιαρίων βλ. Al. Ehrhard, *Überlieferung und Bestand der hagiographischer und homiletischen Literatur der griechischen Kirche von den Anfängen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts* 3. Leipzig 1939, σ. 525-559.

18. H. Aposkiti - Stammer, *Nathanael - Neilos Bertos. Vindobonensis hist. gr.* 91,

ἐπειδὴ στὸ ἔργο λογίων ἀνδρῶν ὅπως ὁ Κόντης στηρίχθηκε ἢ γλωσσικὴ καὶ ἐθνικὴ ἐπιβίωση τοῦ Γένους, στὰ δύσκολα χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, ὥστε νὰ φτάσουμε στὸν ἐκκλησιαστικὸ διαφωτισμὸ¹⁹ τοῦ 18ου καὶ στὴν παλιγγενεσία τοῦ 19ου αἰώνα.

Οἱ συγγραφεῖς λαϊκῶν κηρυγμάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ παραφραστὲς στὴ δημῶδη γλῶσσα κειμένων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Χρυσόστομος, ἀποτελοῦν σημαντικὸ τμῆμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ καὶ ἀξίζουν τὴν συστηματικὴ φροντίδα τῆς σχετικῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, καθὼς λανθάνουν ἢ παραμένουν ἀνέκδοτα, σὲ χειρόγραφα διαφόρων συλλογῶν καὶ μονῶν. Ἄλλωστε, μὲ παρόμοιες συγγραφικὲς δραστηριότητες ἀσχολήθηκαν προσωπικότητες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων μας, ὅπως ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πηγᾶς²⁰, ὁ Σωφρόνιος Λειχοῦδης²¹, ὁ Γεράσιμος Παλλαδᾶς²², ὁ Βαρθολομαῖος Συρόπουλος²³ καὶ ὁ Ἰωαννίκιος Καρτάνος²⁴, γεγονὸς πού ἀποδεικνύει τὴ σημασία πού ἀπέδιδαν σὲ παρόμοιες συγγραφὲς κατὰ τὴν περίοδο τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας.

Μέσω τῶν δημῶδων παραφράσεων, ὅπως αὐτὲς τοῦ Γεωργίου Κόντη πού ἐκδίδονται στὴ συνέχεια, ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς ἤρθε σὲ ἐπαφὴ

Nr. 59. München 1974, σ. 10 κ.ἐξ. καὶ Γ. Ν. Ἡλιοῦδης, *Πρώιμα δημῶδη περὶ ὀμιλητικὰ καὶ ἀγιολογικὰ κείμενα (Νεῖλος - Ναθαναὴλ Μπέρτος καὶ Ἀνόνημος τοῦ κώδ. 51 τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων)*. Ρέθυμνο 1995, σ. 27-120.

19. Γὰ τὴν ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ κινήματος βλ. π. Γ. Δ. Μεταλληνός, *Τουρκοκρατία. Οἱ Ἕλληνες στὴν ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία*. Ἀθήνα 1989², σ. 161-163.

20. Εὐθ. Λίτσας, *Τὸ ὀμιλητικὸ ἔργο τοῦ Μελετίου Πηγᾶ πατριάρχη Ἀλεξανδρείας (1590-1601) καὶ ἡ χειρόγραφη παράδοσή του*. Θεσσαλονίκη 1992, μὲ λεπτομέρειες γιὰ τὶς σχετικὲς συγγραφὲς του.

21. Ἅγιον Ὅρος, μονὴ Ξενοφώντος χφ. 787, βλ. Ἀθ. Καραθανάσης, «Σχεδιασμοὶ γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ρητορικὴ κατὰ τὴν τουρκοκρατία (16ος - 19ος αἰ.)», *Χαριστειὸν Σεραφεῖμ Τίκα*. Θεσσαλονίκη 1984, σ. 620 καὶ σημ. 19.

22. Βιβλιοθήκη Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, ἑλλην. κώδ. 26, βλ. Ἀθ. Καραθανάσης, ὁ.π., σ. 620 καὶ, παλαιότερα, Ν. Β. Τωμαδάκης, «Δύο Κρητὲς πατριάρχες Ἀλεξανδρείας συγγεόμενοι, Γεράσιμος Α΄ Σπαρταλιώτης (1620-1636) καὶ Γεράσιμος Β΄ Παλλαδᾶς (1688-1710)», *Κρητικὰ Χρονικὰ* 3 (1949), σ. 179-207.

23. Ἅγιον Ὅρος, μονὴ Ἰβήρων χφ. 331, βλ. Ἀθ. Καραθανάσης, ὁ.π., σ. 620-621.

24. G. Podskalsky, *Griechische Theologie in der Zeit der Türkenherrschaft (1453-1821)*. München 1988, σ. 99 καὶ σημ. 400-402 καὶ Ἑλ. Κακουλίδου - Πάνου, *Ἰωαννίκιος Καρτάνος. Παλαιὰ τε καὶ Νέα Διαθήκη*. Ἀθήνα 1988, σ. 46-68.

μὲ τὴν ὀρθόδοξη πατερικὴ σκέψη καὶ ἀπέκτησε πνευματικὰ στηρίγματα γὰρ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ὀθωμανικὴ κυριαρχία καὶ τὶς τάσεις ἐξισλαμισμού, ποὺ ἀποτελοῦσαν καθημερινὴ πρακτικὴ. Τὰ κείμενα αὐτὰ ἀπέτελεσαν ἐστίες πνευματικῆς ἀντίστασης καὶ φρονιματισμοῦ γιὰ τοὺς ὑπόδουλους, καὶ συντέλεσαν στὴν διαμόρφωση τοῦ κλίματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διαφωτισμοῦ, στὰ πλαίσια τοῦ ὁποῖου ἔδρασαν μορφές ὅπως ὁ Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κορίνθου Μακάριος Νοταρᾶς καὶ ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος²⁵.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐκδίδονται οἱ τρεῖς δημῶδεις παραφράσεις τῶν λόγων τοῦ Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου, ἀπὸ τὸ σαμιακὸ χειρόγραφο, ὥστε νὰ συνεχιστεῖ ἡ δημοσίευση τῶν κειμένων ἐκείνων ποὺ στήριξαν τὸ ὑπόδουλο Γένος καὶ τὸ βοήθησαν δραστικὰ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς του συνείδησης. Στὸν μεγάλο καὶ δύσκολο αὐτὸν ἀγῶνα ὁ Γεώργιος Κόντης ὑπῆρξε πρόδρομος ἀλλὰ καὶ συνεπής, καθὼς ἀφιέρωσε μεγάλο μέρος τῆς δραστηριότητάς του στὴν παράφραση πατερικῶν κειμένων, ὥστε τὰ νοήματά τους νὰ γίνουν προσιτὰ γιὰ τοὺς ὑπόδουλους. Μέρος τῆς σημαντικῆς αὐτῆς συγγραφικῆς παραγωγῆς παρουσιάζεται στὴ συνέχεια.

25. Βλ. σχετικὰ π. Γ. Δ. Μεταλληνός, «Ἀθανάσιος ὁ Πάριος (1721-1813). Ἐργογραφία - Ἰδεολογία - Βιβλιογραφικά», *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν* 30 (1995), σ. 293-349, μὲ τὶς βασικὲς συνισταμένες τοῦ θέματος. Πρβλ. ἀκόμη Π. Κιτρομηλίδης, «Θύραθεν θεώρηση Ἀθανασίου τοῦ Παρίου», *Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου «Ἡ Ἐκατονταπυλιανὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ Πάρος»*. Πάρος 1998, σ. 460-466 καὶ Κάλλιστος Ware, «The Spirituality of the Philokalia», *Sobornost* 13 (1991), σ. 6-24.

ΚΕΙΜΕΝΑ

Δημόσια Βιβλιοθήκη Σάμου, χφ. 4, φφ. 24ν, 9ν-14ν (I) / 14ν-16ν, 88-92 (II) / 92-95ν, 80-83 (III).

I

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὰς δέκα παρθένους τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Τρίτη. Εὐλόγησον πάτερ.

φ 9r

Ὅποταν βάλω εἰς τὸν νοῦν μου, εὐλογημένοι πατέρες, τὴν ζωὴν μας ἐτούτην τὴν πρόσκαιρον, πῶς διαβαίνει ἔτζη ὡσὰν καπνὸς καὶ ὀπόταν συνεικάσω τὸν κύκλον τοῦ χρόνου, πῶς τρέχει καὶ ἀπερνᾷ ὡσὰν τροχὸς ἄστατος καὶ παγαίνει καὶ ἔρχεται καὶ ὅταν βάλω εἰς τὸν νοῦν μου τὴν πολυτάραχον ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ταῖς ἀνάγκαις καὶ στενοχωρίαῖς ὅποῦ σύρνονουν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον καὶ πῶς φεύγει ὀγλήγο/ρα ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον ὁ καιρὸς καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ φαντασία τῶν προσκαίρων ἐτούτων πραγμάτων. Καὶ ἴδω πῶς ἡ δόξα ἐτούτη ἡ κοσμικὴ εἶναι φθαρτὴ καὶ ὀλιγοχρόνιος, πῶς ἡ βασιλεία καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα διαβαίνουν ὡσὰν ὄνειρον. Μετὰ ταῦτα ὅταν στοχαστῶ τὴν ἡμέραν τοῦ τέλους καὶ πῶς ὀγλήγορα χωρὶς ἄλλο ἔρχεται ἡ συντέλεια καὶ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐξετάσεως καὶ ὁ κριτὴς ὅποῦ δὲν γελᾷται μὲ δῶρα καὶ λόγια πονηρίας. Καὶ ἐκείνη ἡ φρικτὴ κατάστασις, πῶς ἀστράπτει καὶ ἔρχεται ὁ κριτὴς ἐξ οὐρανοῦ, πῶς σαλεύονται καὶ ἄρματώνονται οἱ ἄγγελοι καὶ περιτρέχουν καὶ μαζώνουν ὄλαις ταῖς φυλαῖς τῶν ἀνθρώπων, πῶς ἐτοιμάζεται ὁ φοβερὸς θρόνος, πῶς τυλίσσεται ὁ οὐρανὸς ὡσὰν ἓνα χαρτί καὶ πῶς θέλουν νὰ καίονται τὰ θεμέλια τῆς γῆς καὶ θέλουν νὰ ἀναλύονται ὡσὰν τὰ κερία ἀπὸ τὴν φωτίαν, πῶς θέλουν ἀνοίγη οἱ τάφοι καὶ θέλουν νὰ ἀναστένονται οἱ νεκροὶ ὡσὰν νὰ ἀσηκάνονται ἀπὸ τὸν ὕπνον. Πῶς προτῆτερα θέλει τρέμει ἡ γῆ ἀπαντυχαίνοντας πῶς νὰ τὴν πατήση ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος κριτὴς, πῶς θέλουν ζαλήσουν οἱ ἄγγελοι μὲ ταῖς σάλπιγγαις καὶ θέλουν ἀκούει οἱ νεκροὶ ταῖς φωναῖς νὰ ἀναστήνεται καὶ παρευθὺς τὸ χῶμα τοῦ τάφου, γίνεται πάλιν σῶμα καθὼς ἦτον καὶ πρῶτα. Καὶ πῶς πάλιν ἔρχονται καὶ ἐμβαίνουν¹ αἱ ψυχαὶ κάθε μία μέσα εἰς τὸ κορμί της καὶ πῶς τρέχουν καὶ ἔρχονται οἱ δίκαιοι νὰ ἀπαντήσουν τὸν δίκαιον κριτὴν Χριστόν. Καὶ

1: σεβαίνου cod.

- φ 9v** πῶς ἔρχεται ὁ νυμφίος / εἰς τὸ μεσονύκτιον καὶ πῶς παίρνει μέσα εἰς τὸ νυμφοστόλι τοῦ ὄσαις ψυχαῖς εἶναι ἔτοιμες μὲ ταῖς ἀρεταῖς καὶ πῶς οἱ ἀμελεῖς καὶ ὀκνηροὶ σφραζοῦνται ἔξω ἀπὸ τὸ νυμφοστόλι τοῦ ὠραίου νυμφίου. Ὅταν αὐτὰ ὅλα νὰ τὰ μερμνήσω ἀδελφοί μου καὶ τὰ βάλω εἰς τὸν νοῦν μου, τότε μακαρίζω καὶ ἐπαινῶ τὰς φρονίμους παρθένους, τὰς ὁποίας μᾶς ἐδιηγήθη σήμερον τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ διὰ τοῦτο ἐπαινοῦνται καὶ μακαρίζονται ὅτι ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τὸ πάθος τοῦ ὕπνου καὶ ἐφύλαγαν τὴν ὥραν ὅπου ἔρχεται ὁ νυμφίος καὶ εἶχαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἀναμένοντας καὶ ἦταν ἔτοιμες καὶ ἦλθεν ὁ νυμφίος καὶ ἀνοιξε τὴν πόρταν καὶ ἐμπήκαν μέσα εἰς τὸ νυμφοστόλι. Καὶ παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου ἡγαπημένοι νὰ ἀκούσετε τὴν διήγησιν τῆς παραβολῆς τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, ὅπου θέλω νὰ διηγηθῶ τῶρα καὶ νὰ τὴν ἀρχίσω. «Ὁμοιωθῆ γὰρ φησὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου»*. Ὁμοιάζει, λέγει, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις ὅπου ἐπήραν τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἡγουν τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἐξέβηκαν νὰ ἀπαντήσουν τὸν γαμπρόν, νὰ ὑπᾶν μέτ' αὐτὸν εἰς τὸ νυμφοστόλι νὰ εὐφρανθοῦν εἰς τὴν χαράν. Ἔρα γε, πότε νὰ ἐξέβηκαν οἱ παρθένοις αὐταῖς νὰ συναπαντήσουν τὸν νυμφίον; Μήνα ὅταν ταῖς ἔφθασε τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτῶν; / Ἡ ὅταν ἦλθε τοῦ θανάτου τὸ μήνυμα; Ἡ τοῦ τέλους ἡ ἀποφασίς; Ὁχι ἀδελφοί μου. Δὲν λέγει διὰ τὸ τέλος, ἀμὴ λέγει ὅταν ἀπαρνήθησαν τὰς κοσμικὰς συγχύσεις, ὅταν ἄρχισαν τὴν καλὴν στοράταν τῆς ἀρετῆς καὶ ἠγάπησαν νὰ περιπατοῦν τὸν στενὸν δρόμον ὅπου ὑπάγει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅταν θεληματικῶς ἐδιόλεξαν καὶ ἠγάπησαν τὴν σκληραγωγίαν καὶ ἀρνήθησαν τοὺς γάμους καὶ τοὺς ἀρῶθῶνας καὶ ἐκατεφρόνησαν ταῖς χαραῖς τοῦ κόσμου καὶ ἠγάπησαν τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς ἀρετῆς καὶ ἐπεθύμησαν καὶ ἠγάπησαν τὸν εὐμορφον νυμφίον καὶ τὸ κάλλος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅπταν ἐξεγυμνώθηκαν ἀπὸ πᾶσαν κοσμικὴν φροντίδα καὶ ἐτίναξαν ἀπὸ πάνω τοὺς τὴν φιλαργυρίαν, τὴν πολυποσίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν ὅλην τοῦ κορμιοῦ. Ὅταν τὰ παρατήσῃ αὐτὰ ὅλα, τότε ἐβγαίνει εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου καὶ περιπατεῖ τὸν ἴσιον δρόμον καὶ ἔρχεται καὶ συναπαντᾷ τὸν νυμφίον τὸν Χριστόν, ἡγουν ἦταν λέγει ἀπ' αὐταῖς ταῖς δέκα παρθένοις αἱ πέντε φρόνιμες καὶ αἱ πέντε μωραὶ καὶ πῶς νὰ γνωρίσωμεν τὰς φρονίμους παρθένας; Διατὶ ἔσμι-

* Ματθ. 25.1

ξαν τὴν παρθενίαν μὲ τὴν ἐλεημοσύνην, ἐστόλισαν τὴν ψυχὴ τους μὲ τὴν συμπάθειαν, ἐγνώρισαν ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρὴ, ἔβαλαν εἰς τὸν νοῦν τους ὅτι μόνον μὲ ἓνα ἔργον καλὸν νὰ ἔχη ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ἄλλα νὰ τὰ ἀμελῇ δὲν δύναται νὰ σωθῆ, διότι μὲ ἓνα φτερόν, μὲ μίαν φτεροῦγαν δὲν δύναται ὁ ἀετός νὰ ἀνέβῃ εἰς τὸ ὕψος.

φ 10v / Ἐνθυμήθηκαὶ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου Χριστοῦ ὁποῦ λέγει, «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν»*. Ἐλεημοσύνην, λέγει, θέλω καὶ ὄχι σφαγὴν ζώων. Ἦκουσαν καὶ τὸν Δαυὶδ ὁποῦ λέγει, «ἔλεον καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι Κύριε», ἤγουν ὁποῖος κάμνη ἐλεημοσύνην, εὐρίσκει συμπάθειαν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ ὅλα ἐσυμβουλευθήκαμεν καλὰ αἱ φρόνιμοι παρθένοι καὶ ἐγέμισαν τὰ ἀγγεῖα τους ἔλεον. Ποῖα ἀγγεῖα; Τὰς κοιλίας τῶν πτωχῶν, τῶν πεινασμένων. Τοὺς πτωχοὺς ἔκαμαν μεσίταις νὰ μεσιτεύουν εἰς τὰς οὐρανίους χαράς. Ἐξόρθωσαν καὶ ἐπῆραν μαζί τους τῆς ἐλεημοσύνης τὰ ἀρμόδια. Οἱ πεινασμένοι ἐθρέφονταν καὶ αἱ λαμπάδες τους ἔλαμπαν. Οἱ πτωχοὶ εὐχαριστοῦσαν καὶ ὁ νυμφίος Χριστὸς ἐχαίρετο. Ἡ ἐλεημοσύνη ἐσπέρνετον καὶ ὁ ἐλπίζόμενος νυμφών, τὸ νυμφοστόλι, ὁ παστὸς ἐξορθώνετον. Καὶ ὡς φρόνιμες καὶ παιδευμένες ὁποῦ ἦσαν, ἔλεγον τὸ ῥητὸν τοῦ Δαυὶδ: «ἠτοιμάσθημεν καὶ οὐκ ἐταράχθημεν». Ἐγενοῦμασθαμεν ἔτοιμοι καὶ τίποτε δὲν ἐσυγχισθήκαμεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔκαμαν αἱ φρόνιμοι παρθένες. Αἱ δὲ μωραὶ καὶ ἀπαιδευτεὲς παρθένες, ἐκρατοῦσαν ταῖς λαμπάδες τους χωρὶς ἔλεον, χωρὶς ἐλεημοσύνην καὶ διὰ τοῦτο ἔστεκαν ἀπὸ μακρὰν τοῦ νυμφίου, διατὶ μόνον τὸ ἓνα κατόρθωμα ἔκαμαν. Διατὶ εἶχαν μοναχὴν τὴν παρθενίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην δὲν τὴν εἶχαν. Διατὶ τὴν σωφροσύνην ἠγάπησαν καὶ τὴν φιλοξενίαν ἀπεστράφησαν. Ἦλθεν καὶ ὁ νυμφίος καὶ αἱ πέντε παρθένες ὁποῦ ἦσαν ἔτοιμες / καὶ ἦταν αἱ λαμπάδες τους ἀναμμένες καὶ εἶχαν καὶ τὸ λάδι σοδιασμένον εἰς τὰ ἀγγεῖα τους, ἐκάθονταν ἀμέριμνες καὶ ἐπαντύχαιναν, πότε νὰ ἀνοίξῃ ὁ νυμφίος νὰ ἔμπουν μέσα. Αἱ δὲ μωραὶ παρθένες ἀπαντύχαιναν ἀπάνω εἰς τὴν ὥραν ὁποῦ ἔρχεται ὁ νυμφίος, νὰ ταῖς ἀνάψουν. Καὶ ἦλθεν ἡ ὥρα καὶ ὁ καιρὸς. Ἀκούονταν οἱ κτύποι. Ἐβούιζαν αἱ σάλπιγγαις τῶν ἀγγέλων. Ἐσείουσαν τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ὁ ἀέρας ἐταράζετο. Ὁ οὐρανὸς ἔτρεμεν. Τὰ ἄστρα ἔπεφταν. Ἀνακατώνουνταν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν. Ἐπρότρεχαν οἱ ἄγγελοι, οἱ ἀστραπὲς ἔβγαίναν ἐμπρός. Μεγάλην ταραχὴν εἶχεν ὁ κόσμος ὅλος, διατὶ δὲν ἔρχεται ὁ κριτὴς ἡμέρα, ἀλλὰ τὸ με-

* Ματθ. 9.13.

σονύκτιον ἔρχεται ἔξαφνα, ἀθαίρετα. Μετὰ ταῦτα, φωνὴ γίνεται, ὅπου καλεῖ εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου κάθε ψυχὴν ὅπου εἶναι ἔτοιμη. Τὸ λοιπὸν ἐσηκώθησαν οἱ κόρες, ἐτίναξαν τὸν ὕπνον ἀπὸ τὰ μάτια τους, ἐπίασαν τὰς λαμπάδες τους, ἀλλὰ τῶν μὲν φρονίμων αἱ λαμπάδες ἀναφταν, τῶν δὲ μωρῶν δὲν ἐφαίνονταν, μόνον ἔσβησαν. **Φ 11v** **Φ 11v** Θλιβερὸν τὸ πρῶγμα. Δὲν ἠμπόρεσαν νὰ γλιτώσουν ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, δὲν εἶχε παρηγορίαν ἐτούτῃ ἢ δυστυχία. Διὰ τοῦτο ἐπῆγαν εἰς ταῖς φρόνιμας καὶ ἐζητοῦσαν ἔλεον καὶ εἶπαν, «δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλεου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται»*. Καὶ αἱ φρόνιμες εἶπαν, ἔπρεπε νὰ ἀγοράσετε ἐτούτο τὸ λάδι ἀπὸ ἐκείνους ὅπου τὸ πουλοῦν. Δότε μας λέγουν ἐσεῖς λάδι. Εὐκαιρα παρακαλεῖτε ταῖς φρόνιμας παρθέναις ὡ μωραῖ. Ἐφθασε καιρὸς νὰ λυθῇ / τῆς ζωῆς ἢ πανήγυρις. Παρήλθε τοῦ βίου τὸ θέατρον. Ἐπέρασεν ἡ πανήγυρις τῆς ζωῆς. Λοιπὸν δὲν εἶναι καιρὸς πραγματείας. Τῶρα ἀπὸ τὰ ἔργα ζητεῖται ἢ ἐπίδειξις. Ἐπρεπε προτῆτερα νὰ βάλλετε εἰς τὸν νοῦν σας τὴν ὥραν ἐτούτῃν, ἔπρεπε νὰ ἐννοιασθῆτε προτῆτερα τὴν ἀπάντησιν ἐτούτῃν, ἔπρεπε νὰ γνωρίσετε ὅτι αἱ λαμπάδες χωρὶς ἔλεον δὲν καίουν. Καὶ πάλιν λέγουσιν αἱ φρόνιμας πρὸς ταῖς ἄφροναις, μήπως καὶ δὲν σωσῆ καὶ ἐμᾶς καὶ ἐσᾶς, ἀμὴ κάλλιον εἶναι νὰ ὑπάγετε νὰ ἀγοράσετε ἀπὸ ἐκείνους ὅπου τὸ πουλοῦν, ὅσον ἀκόμη ἔχετε καιρόν. Ὅσον ἔχετε τὴν ζωὴν, δράματε πρὶν νὰ σφραλισθοῦν αἱ πόρταις, πρὸς τοὺς πουλοῦντας καὶ ἀγοράσετε. Καὶ ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου τὸ πουλοῦν; Βλέπετε ἀδελφοὶ πῶς δὲν ἠξεύρουν οἱ ἄγνωστες ποῖοι εἶναι ὅπου ἔχουν τὸ λάδι, διότι δὲν ἔκαμαν ποτέ τους τέτοιαν πραγματείαν. Διὰ τοῦτο δὲν ἠξεύρουν οἱ ἄγνωστες πότεν ἀγοράζεται τὸ ἔλεον τῆς λαμπροφορίας. Ὅμως μάθετε ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου τὸ πουλοῦν. Εἶναι οἱ πτωχοὶ ὅπου κάθονται εἰς ταῖς πόρταις τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ λογικὰ χελιδόνια ὅπου μὴνούν τὸ καλοκαίρι τῶν ψυχῶν. Καθὼς, ὅταν κελαιηδοῦν τὰ χελιδόνια φαίνεται πῶς εἶναι ἄνοιξις καὶ καλοκαίρι, ἔτζη καὶ ὅταν εὐχαριστοῦν οἱ πτωχοὶ καὶ τὰ ὄρφανὰ καὶ αἱ χηρὰδες καὶ αἱ πτωχαῖς καλογορέαις ὅπου εἶναι ὡσὰν ἄλλαις χελιδόναις λογικαῖς, ἀνοιξις τοῦ παραδείσου / γίνεται. Τοῦτοι οἱ πτωχοὶ εἶναι τίμιοι μεσάζοι πρὸς τὸν Θεόν, ὅπου ῥητορεύουσιν καὶ δημηγοροῦν ὡσὰν δραγουμάνοι τῆς θεϊκῆς κρίσεως καὶ δυσωποῦσιν τὸν κριτὴν, εἰς τὴν ἡμέραν τὴν φοβεράν ὅπου θέλουν νὰ φανερωθοῦν ὅλα τοῦ καθ' ἐνὸς τὰ ἁμαρτήματα, τὰ ὅσα ἔπραξεν εἰς τὴν ζωὴν του. Ἀπερ-

* Ματθ. 25.8.

χομένων τῶν μωρῶν παρθένων νὰ ἀγοράσουν τὸ λάδι ἔφθασεν ὁ νυμφίος τὴν ὥραν ὅπου ἤθελαν νὰ ὑπᾶν νὰ κάμνουν ἐλεημοσύνην, ἔφθασεν καὶ ὁ θάνατος. Ὡ τοῦ ἀνιατρεῦτου πόνου, ὃ πληγὴ ὅπου δὲν ἰατρεύεται, ὃ ζημία ὅπου δὲν ἔχει παρηγορίαν, ὃ θλίψις ὅπου δὲν εὐρίσκει θεραπείαν. Παγαίνοντας οἱ κόρες νὰ ἀγοράσουν τὸ ἔλεον, ἦλθεν ὁ νυμφίος, ἦλθεν ἡ ἐπιτιμωμένη χαρὰ, ἦλθεν ἡ εὐφροσύνη ὅπου ἐπαντύχαιναν οἱ ἐλεήμονες, ἦλθαν τῶν δικαίων τὸ καύχημα, ἦλθε τὸ φῶς τὴν ὥραν τοῦ μεσονυκτίου καὶ ἀπαντησάντων αἱ φρόνιμες παρθένες καὶ ἐσέβησαν ἀντάμα μετὸν νυμφίον καὶ ἐσφάλισαν αἱ πόρται. Φρίττω τὸ θέαμα τὸ γενόμενον, ὅταν τὸ ἐνθυμηθῶ, τὸν ἐξεπεσιμὸν ὅπου ἐξέπεσαν οἱ ταλαίπωρες γυναῖκες ἀπὸ τὸ νυμφοστόλι τὸ ἐνδοξον ὅπου ἐπεθυμοῦσαν νὰ ἴδου. Διὰ τοῦτο ἀπαρνήθησαν τοῦ κόσμου ταῖς χαραῖς, ἐνίκησαν τὰ πάθη καὶ τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχαν τὴν ἐλεημοσύνην, εὐρήκασιν σφαλισμένην τὴν πόρταν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ἔκρουον λέγοντες: «Κύριε, Κύριε, ἀνοιξὸν ἡμῖν»*. Ἀλλὰ ὁ κριτὴς / ὁ φοβερῶτατος ἀπὸ μέσα εἶπεν: ἀλήθειαν σὰς λέγω, δὲν σὰς ἤξεύρω, δὲν σὰς ἐγνωρίζω. Ἐγὼ ἐκείνους ἐγνωρίζω καὶ ἐκεῖνοι γνωρίζουν ἐμένα. Ὡ τῆς μεγάλης λύπης, ἀτός του ὁ Κύριος ταῖς ἔδωκεν τὴν θλιβερὰν ἐκείνην ἀπόκρισιν, διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν του καὶ νὰ μὴν δύνονται νὰ εἰδοῦν τὸ πρόσωπόν του, νὰ θλιβῆται ἡ καρδιά τους. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Οὐκ οἶδας ἡμᾶς δέσποτα; Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ἀφόντις ἐγεννηθήκαμεν ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡμῶν, εἰς ἐσένα ἐδωθήκαμεν ἀπὸ νεότητός μας; Δὲν ἤξεύρεις πῶς σὲ ἀκολουθήσαμεν καὶ ἐφυλάξαμεν τὴν παρθενίαν μας διὰ τ' ἐσένα; Δὲν ἤξεύρεις πῶς διὰ τὴν ἀγάπην σου δὲν ἐπαραδώκαμεν τὰ μέλη μας εἰς πάθη ἐπιθυμίας, θαρῶδοντες καὶ ἀπαντυχάινοντας νὰ πάρωμεν ἀπὸ τὴν ἀγίαν σου δεξιὰν τοὺς στεφάνους τῆς παρθενίας; Τῶρα ἐσφάλισες ταῖς πόρταις τοῦ νυμφώνος σου εἰς ἐμᾶς καὶ λέγεις, οὐκ οἶδα ὑμᾶς; Διατί Κύριε λέγεις πῶς δὲν μᾶς ἤξεύρεις; Λέγει ὁ Κύριος, ἐπειδὴ ἐπέινασα καὶ δὲν με ἐδώκατε νὰ φάγω, δὲν ἐποτίσατε τοὺς διψασμένους, οὐδὲ ἐφιλοξενήσατε ξένον, οὐδὲ ἐκοιτάξατε ἀσθενή, οὔτε φυλακωμένον. Καὶ αὐταῖς εἶπαν, καὶ ἐπειδὴ δέσποτα εὐκαιρα ἐκάμαμεν τὸν κόπον, εὐκαιρα ὑπομείναμεν τὴν ταλαιπωρίαν καὶ ἀγρυπνούσαμεν καὶ ἐπαιδεύαμεν τὰ κορμῖ/α μας, εὐκαιρα τὸ λοιπὸν σὲ ἀγαπήσαμεν τὸν καλὸν νυμφίον καὶ ἐφυλάξαμεν ἕως τέλους τὴν παρθενίαν μας. Naί, λέγει ὁ Κύριος, παρθένες εἴστεν, ἀμὴ στολίδι νυμφικὸν δὲν ἔχετε, προῖκα δὲν ἔχετε. Ἀπέλ-

* Ματθ. 25.11.

θατε ἀπ' ἐμοῦ, φύγετε ἀπ' ἐδῶ. Τοῦ κακοῦ κτυπᾶτε τὴν πόρταν. Ἡ πόρτα δὲν ἀνοίγεται εἰς τοὺς ἀνελεήμονας, διότι ἡ βασιλεία μου εἶναι κατοικητήριον τῶν ἐλεημόνων. Ὅποιος μμηθῆ τὴν ἐδικὴν μου συμπάθειαν ὅπου ἔδειξε εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὅποιος εἶναι πτωχὸς τῷ πνεύματι, ὅποιος δώσει εἰς τὴν δέησιν τοῦ πτωχοῦ, ὅποιος δακρῦζει καὶ λυπᾶται εἰς ταῖς λύπαις τῶν ἄλλων καὶ συνθλίβεται εἰς θλίψαις του, ὅποιος γεμίσει ταῖς κοιλίας τῶν πτωχῶν, ὅποιος ζεσταίνει τοῦ πτωχοῦ τὴν ῥάχην του μὲ ἐνδύματα καὶ ὅπου κοιτάζει τὸν ἀσθενῆ, ἐκεῖνος ὅπου δανείζει καὶ δὲν παίρνει διάφορον, ἐκεῖνος ὅπου δέχεται τὸν ξένον τὸν πτωχὸν τὸν ἄπορον καὶ τὸν κινδυνευμένον εἰς τὸ σπιτι του, ἐκεῖνος ὅπου μὲ τὴν συμπάθειαν καὶ ἐλεημοσύνην ὡσᾶν μὲ ἓνα σφουγγάρι σφουγγίζει τὰ δάκρυα τῶν χηρῶν, ἐκεῖνος ὅπου μὲ τὴν βοήθειάν του ἐλαφρύνει τὸ βάρος τῆς ὀρφανίας, ὅσον εἶναι τοιούτης γενεᾶς, ἐκεῖνοι σεβαίνουσι εἰς τὸ νυμφοστόλι μου. Ταῦτα ἀκούοντες εὐλογημένοι πατέρες μὴν τὰ θαυμάζετε μόνον καὶ τὰ ἐπαινεῖτε μὲ τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἔργα νὰ τὰ μμηθῆτε καὶ νὰ τὰ κάμνετε καὶ ἅς τὰ τελειώνει τὸ χέρι. Λοιπὸν λέγω σας ἀδελφοί μου νὰ σπουδάζωμεν πάντοτε εἰς τὴν πτωχείαν καὶ ἅς ἀκούωμεν τὰς δεσποτικὰς φωνάς. Ἐμάθαμεν τὸν φόβον, ἅς / φυλαχθοῦμεν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν. Τί βλέπωμεν ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ταλαιπῶροι ἐὰν παρθενεύωμεν καὶ ἐλεημοσύνην δὲν ἔχωμεν; Ἀμὴ φοβοῦμεν ὅτι καὶ τὰ δύο τὰ ἔχωμεν. Θεωρεῖς ὅτι εἶχαν τὴν παρθενίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην δὲν εἶχαν, καὶ ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Τὸ λοιπὸν ἀκόμη ὅσον στέκει τὸ πανηγύρι ἀδελφὲ τῆς ζωῆς, πραγματεύσου τί νὰ ἀπολογηθῆς πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως. Πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ φοβερὸς κριτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς δόξης νὰ κάμῃ τὴν ἀπόφασιν, πρόλαβε τοῦ νυμφίου τὴν περιουσίαν, δρόμε εἰς τὴν μετάνοιαν γληγορότερα παρὰ ὅπου ἔδραμες εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πρόλαβε πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ὅπου φανερώνονται τὰ κρυπτά, πιάσε μὲ τὸ καλὸν τὸν κριτῆν. Τῶρα δόσε τὰ ἄσπρα σου εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ διαλύσης τὰ σφάλματά σου. Σύντυχε τὸν κριτῆν κατὰ μόνας, συνομίλησέ τον εἰς μοναξίαν διὰ νὰ μὴν σὲ καταδικάσῃ ἐμπρὸς εἰς ὄλους. Βάλε μεσάζους τοὺς πτωχοὺς πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ κριτοῦ καὶ νὰ σὲ βοηθήσῃ ὁ κριτῆς νὰ μὴν φανερώσῃ τὰ ἁμαρτήματά σου. Αὐτοὺς βάλε μεσάζους καὶ εἰπές τὸ μυστήριον ἐτοῦτο. Αὐτοῖνοι ἅς εἶναι μεσίταις τῆς πραγματείας αὐτῆς. Ὁ πτωχὸς παίρνει τὴν ἐλεημοσύνην καὶ ὁ κριτῆς γράφει τὴν συγχώρησιν. Ἄγραφα δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην ὁ πτωχὸς καὶ εὐγάζει τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν σου, διότι λέγει ἡ γραφή, ὁ ἐλεὼν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. Ἐκεῖνο ὅπου θέλεις βάλῃ τῶρα εἰς τὸ χέρι τοῦ πτωχοῦ, θέλεις τὸ γνωρίσει τότε εἰς τὴν ἀπαλά-

φ 13v

φ 14r

φ 14v

μην τοῦ δικαστοῦ, εἰς τὸ χέρι τοῦ κριτοῦ. Λοιπὸν ἀδελφοί μου ἠγαπημένοι, ἂν θέλωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ γλιτώσωμεν τὴν κρίσιν ἐκείνην, ἅς σπουδάσωμεν ἀπὸ ἐδῶ διὰ τῆς ἐλεημοσύνης νὰ ἡμερώσωμεν τὸν Θεὸν καὶ ὁπότεν ἔλθῃς εἰς τὸ τέλος τοῦ θανάτου καὶ γράφῃς διαθήκην καὶ ἀφήνῃς τὰ πράγματά σου εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, ἄφησε καὶ διὰ τὴν ψυχὴν σου τίποτα μερτικὸν διὰ τὴν στραταν ὅπου θέλῃς νὰ περάσῃς. Ἐὰν εὐρεθῇ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ μέσα εἰς τὸ κατάστιχόν σου καὶ ἂν κάμῃς ἔτζη, θέλει γένη ὁ θάνατός σου ἄξιος χαρᾶς καὶ ὄχι δακρύων καὶ θρήνου. Οἱ πτωχοὶ εἶναι βοηθοὶ εἰς τὴν κρίσιν καὶ χωρὶς αὐτοὺς νὰ μὴν παρασταθῆς εἰς τὸ φοβερὸν κριτήριον. Ἐὰν κάμωμεν χρεώστην τὸν ποιητὴν τῆς κτίσεως διὰ νὰ μὴν καταδικασθῶμεν. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χριστός, ἔλα ἄνθρωπε, κάμε ὡς καθὼς ἀκούεις καὶ ἔχεις μάρτυρα τῆς γραφῆς καὶ τῆς συγχωρήσεως τῶν πτωχῶν καὶ ὅταν κάμῃς ἄνθρωπε ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐγὼ ἀπλώνω τὸ χέρι μου καὶ δέχομαι τὴν ἐλεημοσύνην σου. Ἐξεύρεις με πῶς εἶμαι ἐνδυμένος καὶ δὲν χρειάζομαι τίποτε, ἀμὴ ὅταν ἐνδύσῃς ἐσὺ τὸν γυμνόν, ἐγὼ γροικῶ τὴν ζέσταν. Ἐξεύρεις με ἄνθρωπε πῶς εἶμαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς κάθομαι μαζὶ μὲ τὸν πατέρα ἀπὸ τὴν δεξιάν του μεραϊάν καὶ ἂν πηγένης εἰς τὴν φυλακὴν νὰ εἰδῆς τοὺς φυλακωμένους, θέλεις ἰδεῖν ὅτι δὲν λείπω μηδὲ ἀπὸ τῆς κλίνης ἐκεινῶν. Διότι ἐγὼ / εὐρίσκομαι παντοῦ καὶ παραστέκομαι καὶ ἐκεινοὺς ὅπου ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἐὰν σεβάσῃς τὸν ξένον εἰς τὸ σπίτι σου ὅπου δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνη τὸ κεφάλι του, πέρνεις καὶ ἐμένα μαζὶ καὶ μὲ κονέβεις εἰς τὸ σπίτι σου καὶ θέλω σοῦ χαρὶση τρία καλὰ καὶ τὸ σπίτι σου νὰ φυλάξω καὶ τὸν βίον σου νὰ πληθύνω καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν νὰ σὲ δώσω μονὴν αἰώνιον καὶ δόξαν ἀθάνατον. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

II

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν πόρνην καὶ εἰς τὸν Φαρισαῖον. Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ. Εὐλόγησον πάτερ.

Ἀληθινὰ ὁ Θεός, εὐλογημένοι πατέρες, ὡς φιλάνθρωπος ὅπου εἶναι, πάντοτε μᾶς δίδει καιρὸν τοὺς ἁμαρτωλοὺς νὰ μετανοήσωμεν. Ὁ δὲ ἀμελής καὶ ὀκνηρὸς ἄνθρωπος, χαλνᾷ τὴν ψυχὴν του μὲ τὴν ὀκνημίαν καὶ μὲ τὴν ὀκνηρίαν, διότι ἔστοντας καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὰ προ-

φ 15r

σωρινά¹ πράγματα, στερεύεται τῶν ἐπουρανίων καὶ αἰώνιων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἡ εἰκόνα ἢ θεϊκὴ ὁποῦ τὸν ἔκαμεν ὁ Θεὸς βασιλέα καὶ ἐξουσιαστήν εἰς ὅλα, γίνεται δούλος τῆς ἁμαρτίας διὰ τὰς κοσμικὰς καὶ ἀνωφελεῖς ἐπιθυμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ λέγει διὰ τ' ἐκείνους ὁποῦ κάμνουσιν αὐτά, «οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν ἐν σκοτεῖ διαπορεύοντας». / Δὲν ἐγνώρισαν οὐδὲ ἐσυνήκασαν ἀλλὰ περιπατοῦν εἰς τὸ σκοτός. Καὶ ὁ Χριστὸς, θέλοντας νὰ εἰπεῖν διὰ τὴν κατάστασιν ὁποῦ ἔχουν οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὀρίζει ἔτιζι: «οὐκ ἔρχονται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῶσιν αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράστων μισεῖ τὸ φῶς»*. Καὶ πάλιν λέγει, «ἕως τὸ φῶς ἔχετε περιπατεῖτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα μὴ σκοτεῖα ὑμᾶς καταλάβῃ»**, ἤγουν οἱ κακοὶ ἄνθρωποι δὲν ἀγαποῦσι τὴν ἀλήθειαν ὁποῦ εἶναι φῶς καὶ δὲν θέλουν νὰ ἔλθουν εἰς τὸ φῶς ἐτοῦτο τῆς ἀληθείας, μηδὲ νὰ τὴν εἰποῦν, μηδὲ νὰ τὴν ἀκούσουν, διὰ νὰ μὴν φανερωθοῦσι τὰ ἔργα τους. Διότι κάθ' ἑνασ ὁποῦ κάμνει τὰ κακά, μισᾷ τὴν ἀλήθειαν. Διὰ τοῦτο, ὅσον καιρὸν ἔχετε τὴν ἀλήθειαν, περιπατεῖτε εἰς αὐτήν. Βαστάτε τὴν ἀληθινὴν πίστιν ὅσον ἔχετε καιρὸν καὶ ἐγὼ ἦλθα εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μὴν χαθοῦν οἱ ἄνθρωποι. Δὲν ἦλθα νὰ κατακρίνω καὶ νὰ χαλάσω τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν σωτηρεύσω νὰ πάθῃ καλόν, ἂν μοῦ ἀκούσῃ. Ἐγὼ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν βάνω τὴν ζωὴν μου εἰς θάνατον. Ἀκούοντας ἡ πόρνη ἐτοῦτα τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ τὰ ἐκήρυττεν καὶ τὰ ἔλεγεν πανταχοῦ καὶ λογιάζοντας πῶς εἶναι ὅλα ἀληθινὰ ὅσα ἤκουσε, παρευθὺς ἐθυμήθη τὰς ἁμαρτίας της καὶ τὰ κακά της ἔργα καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην τὰ ἐπαράτησεν ὅλα καὶ κλαίοντας τὴν ἐντροπὴν ὁποῦ ἀπόκτησεν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, ἐσυλλογίσθη καὶ τὰ μέλλοντα ὁποῦ ἐμελλε νὰ πάθῃ. Διότι πολλή / καὶ μεγάλη θλίψις γίνεται εἰς τοὺς πόρνους ἐκεῖ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Αὐτὰ ἐθυμήθη² καὶ ἐφοβήθη ἡ πόρνη καὶ πλέον δὲν ἔμεινεν νὰ εἶναι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ὥραν ἀσπκώθη καὶ ἔκαμνε μέσα της κριτήριον καὶ κατακρίνουσα τοῦ λόγου της ἔλεγεν: «οἶμοι τῇ ἁμαρτωλῷ. Ἐως πότε οὐκ ἀφίσταμαι τῶν κακῶν»***. Ἀλλίμονον εἰς ἐμένα τὴν ἁμαρτωλὴν. Ἐως πότε νὰ μὴν ἀφήνω τὰ κακά μου ἔργα. Ἐως πότε δὲν βάνω εἰς τὸν νοῦν μου τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι διὰ τ' ἐμένα ὁποῦ εἶμαι πλανεμένη ὡσὰν ἕνα πρόβατον χαϊμένον, περι-

φ 15v

1: προσορινά cod.

1: ἐνθυμήθη dod.

* Ἰωάν. 3.20 / ** Ἰωάν. 12.35. *** Μαρκ. 2.17.

φ 16r

τριγυρίζει ο αὐθέντης μου κάθε λογῆς ὄρος καὶ βουνόν. Διὰ τ' ἐμένα ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ ἐκατέβη. Διὰ τ' ἐμένα δειπνᾷ σήμερον ἀντάμα μὲ τὸν ἁμαρτωλὸν Φαρισαῖον. Ὁ ἁμαρτωλὸς Φαρισαῖος κάμνη σήμερον τραπέζι νὰ φιλεῦσῃ ἐκεῖνον ὅπου περὶ ἔχει ὅλα τὰ ζωντανά. Παγαίνει σιμᾶ ὁ ἀναμάρτητος εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀπλώνει ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ πόρνου ἐκεῖνος ὁ καθαρὸς Θεός, ὅπου τραπεζώνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς. Κάθεται εἰς τὴν γῆν ἐκεῖνος ὅπου τὸν βασιτοῦσι τὰ χερουβειμ εἰς τοὺς ὤμους τους. Κάθεται μέσα εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου καὶ χαρίζει τὰ χρῆ τῶν ἁμαρτωλῶν, τὰς ὁμολογίας σχίζει καὶ τὰ κατάστιχα λυώνει. Τί ἀργεῖς ταλαίπωρε πόρνη. Τί ἀμελεῖς, τί παντυχαίνεις. Πάγαινε μὲ θάρδος ψυχὴ μου. Δὲν ἦλθε διὰ τοὺς δικαίους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. / Αὐτὰ ἐδιαλογίζετο ἡ πόρνη καὶ ἔλεγεν καὶ δὲν ἔλαθε τὸν δεσπότην, ἀμὴ ὡς καρδιογνώστης Θεὸς ὅπου ἦτον, αὐτὰ ὅλα τὰ ἐγνώριζεν καὶ τὰ ἤκουσεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τοῦ Φαρισαίου ὅπου ἐκαθέζετο καὶ παρευθὺς τὴν ἔπνευσεν μίαν μυρωδιάν ἀπὸ τὴν τράπεζάν του τὴν θεϊκὴν τῆς συγχωρήσεως, ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἐπῆγεν ἡ εὐωδιά¹ καὶ ἡ συγχώρησις εἰς τὴν πόρνην ὅπου ποτὲ ἦτον ἄσωτη καὶ ἀχόρταστη καὶ τῶρα εἶναι τιμητικὴ καὶ παρθένος, ὅπου ἄλλην φορὰν ἦτον δούλη τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶρα εἶναι ἐλεύθερη μὲ τὴν μετάνοιαν. Λοιπὸν αὐτὴ ὡσὰν ἐγροίκησε τὴν εὐωδιάν τῆς εὐωδίας τοῦ Χριστοῦ, ἐσηκώθη ἐκεῖνη τὴν ὄραν πάραυτα μὲ προθυμίαν ψυχῆς καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ σπίτι τοῦ Φαρισαίου καὶ βλέπει τὸν δεσπότην Χριστὸν ὅπου ἐκάθετον εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐπῆρε θάρδος νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ὄχι ἀπὸ τὰς ψυχίας ὅπου ἦταν εἰς τὴν τράπεζαν καθὼς τὰς ἐζήτησεν ἡ Χαναναία, ἀλλὰ καθολικὰ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς. Διότι ἡ Χαναναία ἐκεῖνη ἦτον ἀτελής εἰς τὴν πίστιν, ὅμως ἔχοντας θυγατέρα δαιμονιζομένην ἐπαρακάλαγε τὸν Χριστὸν νὰ τὸν ἐλεήσῃ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι ἡ πίστις ἡ ἀτελής τῆς Χαναναίας ὅπου ἦτον ἀλλόφυλη, ἦτον μεγαλύτερη καὶ καλιότερη παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματισμένων, ὅπου δὲν ἔλεγαν τὴν ἀλήθειαν. Θέλοντας νὰ τοὺς ἐντροπιάσῃ καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ μετανοήσουν, δὲν τοὺς ἀτιμάζει φανερὰ μὲ λοιδωρίαν, ἀμὴ τοὺς ἐντροπιάζει μὲ τὰ πεναίματα. / Διότι εἶπε πρὸς τὴν Χαναναίαν: δὲν εἶναι καλὸν νὰ πάρω τὴν χάριν τῆς ἐλεημοσύνης μου τὸ ψωμὶ τῶν παιδίων μου, ὅπου ἀναγινώσκουν τὴν γραφὴν μου καὶ νὰ τὸ δώσω τῶν σκυλίων μου, ἐσένα καὶ τῆς θυγατέρας σου, ὅπου εἶστε ἀβάπτιστες.

φ 16v

1: εὐοδοία cod.

Ἦσαν ἤκουσαν αὐτὰ ἢ ἀλλόφυλος ἐκείνη ἢ γυνὴ δὲν ὠργίσθη ὡσάν ὀργίζονταν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματισμένοι τῶν Ἰουδαίων, ἀμὴ ἀπεκρίθη μὲ ταπεινώσιν καὶ λέγει: Κύριε, στέργω τό, ἐγὼ νὰ εἶμαι καὶ σκύλλα ἐδική σου νὰ φυλάγω τὴν θύραν σου καὶ νὰ μὲ δώσης ἀπὸ ταῖς ψύχαις τῆς τραπέζης σου, ὅτι καὶ τὰ σκυλλία ἀπὸ ταῖς ψύχαις ὁποῦ πέφτουν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τοῦ αὐθέντος τοὺς θαρῶσιν νὰ θραφοῦν. Τότε τὴν ἐλέησεν ὁ Χριστὸς καὶ εἶπεν: «ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς»*. Λοιπὸν καὶ ἡ πόρνη αὕτη ἡ τιμία, ἔχοντας θάρῶς πολὺ νὰ σωθῆ, διατὶ ἐγνώρισεν καὶ ἐπίστευσεν ὀλοψύχως ὡς Θεὸν τὸν δεσπότην Χριστόν, ἦλθεν εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ νὰ ζητήσῃ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς καὶ δὲν ἔβαλε φωναῖς μεγάλαις ὡσάν τὴν Χαναναίαν, ὁποῦ ἐφώναζε καὶ ἔλεγεν, «ἐλέησόν με υἱὲ Δαυίδ»**, ἀμὴ ἔστεκε μετὰ σιωπῆς, διατὶ ἐγνώριζεν πὼς αὐτὸς ὄλα τὰ ἡξεύρη ὡς Θεὸς ἀληθινὸς ὁποῦ εἶναι καὶ μόνον μὲ τὴν καρδίαν τῆς καὶ μὲ τὸν νοῦν τῆς ἔλεγε τὰ λόγια τῆς ἔμπροσθεν εἰς τοῦτον τὸν δεσπότην ὁποῦ γνωρίζει τὰ κρύφια καὶ τὰς καρδίας ὀλονῶν καὶ μετὰ δακρῶν κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον ἔκαμε τὸν δεσπότην Χριστόν καὶ τὴν ἐσυμπάθησεν. Τὸ λοιπὸν, ἃς ἀκούσωμεν εἰς τὸ ρητὸν τοῦ εὐαγγελίου νὰ συνεικάσωμεν καὶ τὴν ἱστορίαν: «Ἀνακειμένου τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, γυνὴ τίς ἁμαρτωλὸς ἐν τῇ πόλει ἤκουσε καὶ μῦρον λαβοῦσα πολῦτιμον, εἰσελθοῦσα εἴληφεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχεν καὶ ταῖς θριξίν ἐξέμασε»***. Καθεζομένου, λέγει, τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Φαρισαίου καὶ φιλευομένου, ἤκουσε μία γυναῖκα καὶ ἁμαρτωλὴ καὶ ἐπῆρε μῦρον πολῦτιμον καὶ ἦλθε καὶ ἄλειψε τὰ ποδάριά του καὶ μὲ τὰ δάκρῦτά της τὰ ἔβρεχε καὶ μὲ ταῖς τρίχαις τῆς κεφαλῆς της τὰ ἐσφόγγιζε. Μεγάλῃ σπουδῇ τῆς γυναικός, μέγας δρόμος ἐτοῦτος τῆς σωτηρίας, μεγάλη προαίρεσις ψυχῆς. Θέλοντας νὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, ἤκουσεν ἀπὸ τὴν γραφὴν τοὺς λόγους τῆς μετανοίας καὶ ἔδραμεν τὸ γληγορώτερον εἰς τὴν μετάνοιαν. Ἔλεγε ταῦτα πρὸς τοῦ λόγου της: ὦ ψυχὴ ἁμαρτωλὴ καὶ ταλαίπωρη, τί ἀναμένης; Τί διαλόγισαι; Ἴδοῦ τῶρα ὁποῦ εἶναι καιρὸς νὰ σὲ δεχθῆ. Τῶρα ὁποῦ δέχεται τὸν ἁμαρτωλὸν Φαρισαῖον, τῶρα εἶναι καιρὸς ἐπιτήδιος. Ἴδοῦ ἡμέρα σωτηρίας. Ἴδοῦ ὁ καιρὸς ὁποῦ ἐγύρευες, ἦλθεν. Ἴδοῦ ὁποῦ ἦλθεν καὶ ἐκείνος ὁποῦ λούει καὶ πλύνει καὶ καθαρίζει τὰ ἁμαρτήματα, ἦλθε τὸ μῦρον καὶ ἐσὺ ταλαίπωρη ἕως πότε εὐρίσκεσαι μέσα εἰς τὴν βρώμαν καὶ εἰς τὴν λάσπην. Σῦρε πρὸς

φ 88r

* Ματθ. 15.28 / ** Λουκ. 18.38. / *** Ματθ. 9.10.

- φ 88v** αὐτὸν ὅτι καὶ αὐτὸς διὰ τ' ἐσένα ἦλθεν. / Ἄφισε τὰ πρῶτα σου καμώματα καὶ ἀγάπησον τὰ σωτήρια ἔργα καὶ ἀγαθὰ τὰ σημερινά. Ἐκεῖνα ἦταν σιχαμένα¹ καὶ τοῦτα ὅπου βλέπεις εἶναι αἰώνια. Μύρισσον μὲ τὸ μῦρον τὸν τὸ μῦρον ποιήσαντα, κολάκευσον τὸν σῶσαι σε θέλοντα καὶ καλοπίασον τὸν λυτρωτὴν σου. Εὐρῆκες τῶρα ἕναν ἀγαπητικὸν πολλὰ καλλιότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀγαπητικούς ὅπου εἶχες. Ἐκείνους ἔστοντας καὶ νὰ τοὺς ἀγαπήσης, ἐτότες καὶ νὰ τοὺς φιλήσης, ἐπῆρες πολλαῖς ἁμαρτίαις ἀπάνω σου, ἀμὴ τοῦτον τὸν δεσπότην τὸν Χριστόν, ἂν τὸν φιλήσης, καὶ ταῖς προτιήτεραις ἁμαρτίαις ὅπου ἐπῆρες ἀπὸ τοὺς ἄλλους θέλεις ταῖς συγχωρεθῆ. Αὐτὰ ἔβαλλεν εἰς τὸν νοῦν της καὶ ὅταν ἐσέβαινεν εἰς τὴν πόρταν ἔλεγεν, ἀπὸ τῶρα παραμερίζω καὶ φεύγω ἀπὸ τὰ πρῶτα μου ἁμαρτήματα καὶ ἔρχομαι εἰς τὸν νέον ἀγαθόν, εἰς τὸν λαμπρὸν νυμφίον. Ἀπαρνοῦμαι ἀπὸ τὴν σημερινὸν τὰ πονηρὰ καὶ συντάσσομαι μὲ τὰ ἀγαθὰ, διότι ἤκουσα τὸν προφήτην Δαυὶδ ὅπου λέγει, «προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε». Ἀκούω καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον ὅπου λέγει, ἐγγίσατε σιμά μου καὶ νὰ ἔλθω σιμά σας. Ἐγγίζω καὶ ἐγὼ τὸν Θεόν, ἀλλὰ φοβοῦμαι ἢ ἁμαρτωλὴ νὰ μὴ σιμώσω πρὸς τὸν ἀναμάρτητον, ἢ βρῶμα πρὸς τὸ μῦρον πῶς νὰ ὑπάγω. Ἔχω θάρρος καὶ ἐνέχειρον τῆς εὐσπλαγχνίας του τὴν φωνὴν ὅπου λέγει, «δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι»*. Ἐλάτε πρὸς ἐμένα ὅλοι οἱ κοπιασμένοι καὶ φορτωμένοι ταῖς ἁμαρτίαις καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς ἀναπαύσῃ. /
- φ 89r** Λοιπὸν ὑπάγω καὶ δὲν θέλει μὲ ὄνειδήσῃ, δὲν θέλει μὲ εἰπῆ, φεύγε ἀπ' ἐμοῦ ἁμαρτωλὴ, δὲν θέλει μὲ εἰπῆ, ὡς τῶρα ἐπεριπάτετε εἰς τὸ σκότος καὶ τῶρα ἦλθες νὰ ἀνταμωθῆς καὶ νὰ εἰδῆς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, ἀμὴ ἂς ὑπάγω καὶ ἂς ἀγοράσω μῦρον πολῦτιμον καὶ ἂς ὑπάγω νὰ κάμω βαπτιστήριον τὸ σπίτι τοῦ Φαρισαίου καὶ μὲ τὰ ῥεύματα τῶν δακρύων μου νὰ κάμω κολυμβήθραν νὰ λουσθῆ ἢ ψυχὴ μου καὶ μὲ τὸ ἀγγεῖον τοῦ μύρου νὰ δεχθῶ εἰς τὸ μέτωπον τὴν βουίλαν τοῦ ἁγίου χρίσματος καὶ μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ καθαρισθῶ ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά μου καὶ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν τὸν ἱατρικὸν νὰ φύγω ἀπὸ τὰ βρόχια τοῦ διαβόλου. Καὶ καμία ἀνελπιστία δὲν εἶναι εἰς αὐτά, διότι ἤξεύρω καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην μία πόρνη, ὡσὰν καὶ τοῦ λόγου μου, Ῥαάβ ὀνόματι, ὅπου εἶχε καὶ αὐτὴ τὸ ἐργαστήριον τῆς ἁμαρτίας καὶ εἶταν τὸ σπίτι της εἰς τὴν πόρταν τοῦ κάστρου καὶ ἐσώθη διὰ νὰ φιλοξενή-

1: σιχαμένα dod.

* Ματθ. 11.28.

φ 89v

ση χωρὶς ἁμαρτίαν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ἰσραὴλ ὁποῦ τοὺς ἀπέ-
 στειλεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, διὰ νὰ καταπατήσουν τὸ κάστρον καὶ
 αὐτὴ τοὺς ἐγνώρισε καὶ δὲν τοὺς ὁμολόγησε. Διὰ τοῦτο ἐγλίτωσεν
 καὶ τὴν ζωὴν της καὶ δὲν τὴν ἐχάλασαν ὅταν ἐκούρσευσαν τὸ κά-
 στρον τῆς Ἱεριχώ οἱ Ἑβραῖοι. Διὰ τοῦτο λογιάζω ὅτι καθὼς τὸ ὄνο-
 μα τοῦ Ἰησοῦ ἐκείνου, ὁποῦ ἦταν τύπος τοῦ ἀληθινοῦ Ἰησοῦ, ἔκαμεν
 σωτηρίαν εἰς τὴν πόρνην, ἔτζη καὶ τῶρα θέλει μὲ σωτηρεῦση, ὁποῦ
 εἶναι παρθένος ἐκ παρθένου, ὁποῦ ἦλθεν νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς,
 / νὰ τοὺς κάμῃ υἱοὺς Θεοῦ καὶ ἀδελφοὺς ἑαυτοῦ, νὰ τοὺς δεῖξῃ τὸ
 ὄνομα τοῦ πατρός. Καθὼς λέγει ὁ Δαυὶδ, «ἀπαγγεῶ τὸ ὄνομά σου
 τοῖς ἀδελφοῖς μου». Ὁ παρθένος ἐκ παρθένου ξενοδοχοῦσαν καὶ
 ἀλείφουσιν μύρω τοὺς πόδας, δὲν θέλει τὴν ἀποστραφῆ καὶ νὰ μὴν
 τὴν χάριση τὴν ἄφαισιν τῶν ἁμαρτιῶν της ὡς Θεὸς ὁποῦ εἶναι. Τὸ
 λοιπὸν ἄς μείνω μὲ σιωπὴν προσευχομένη μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου
 πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ δακρῶν νὰ τὸ κάμω ἐτοῦτο.
 Ταῦτα λέγουσα ἢ πόρνη, ἐσυνέργησεν ἢ πίστις αὐτῆς μὲ τὴν καλὴν
 της προαίρεσιν καὶ ὑπάγει πρὸς ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει τὰ μῦρα μὲ τὰ
 βασιλικά μωσχομυρίσματα καὶ λέγει πρὸς αὐτόν: ἐπειδὴ μέγας φίλος
 μου ἦλθε παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἔὰν ἔχῃς ἄξιον καὶ
 πρέπον μῦρον, διὰ νὰ εἶναι τίμιον νὰ τὸ πηγαίνω εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ
 εἶναι πολλὰ ἄξια ἡγαπημένος ἀπὸ ἐμένα, ὁποῦ ἐπύρωσεν ἢ ἀγάπη
 του τὴν καρδίαν μου. Λοιπὸν, ὦ μυροπώλη¹, δός μου τοιοῦτον μῦρον
 καὶ μὴν σὲ μέλει διὰ τὴν τιμὴν. Γύρεψέ μου ὅσα μοῦ ζητήσης. Καὶ
 ὅλον μου τὸν βίον νὰ σοῦ δώσω νὰ τὸ ἐξαγοράσω τοιοῦτον πολῦτι-
 μον μῦρον, διὰ νὰ φανῆ κἄν εἰς μέρος ἓνα πρόθυμον δῶρον πρὸς
 ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ μὲ καθαρῶσιν τοιαύτης λογῆς, νὰ μὲ κάμῃ παρ-
 θένον. Βλέποντας ὁ μυροπώλης τὴν θερμὴν πίστιν τῆς γυναικὸς καὶ
 τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν, λέγει της: εἰπέ μου ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἀγα-
 πητικὸς σου, ὁποῦ ἐθέρημανε τόσον τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας σου
 / καὶ τί θαρῶεις νὰ ἀπολαύσης ἀπὸ ἐκεῖνον μὲ τοῦτο τὸ μῦρον; Λέγει
 τὸν ἐκείνη: τί λέγεις ἄνθρωπε; Προσέχου μὴν βάλῃς εἰς τὸν νοῦν σου
 τίποτες ἄπρεπον καὶ βλάσφημον πρᾶγμα, μόνον δός μου τὸ μῦρον
 τοῦτο, ὁποῦ νὰ ἀξίξῃ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀκριβὰ περισσότερον. Διότι ἐκεῖνος
 ὁποῦ θέλει νὰ τὸ ἀλειφθῆ εἶναι τόσον ὑπέριτμος καὶ τίμιος ὁποῦ μηδὲ
 ἢ γῆ, μηδὲ ὁ οὐρανὸς εἶναι ἄξιος νὰ τὸν ἐξαγοράσουν. Τοῦτος ἦλθεν
 ὡς φιλόανθρωπος καὶ μὲ ἐλυτήθη καὶ μὲ ἔλυσεν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά
 μου, αὐτὸς εἶναι γένος Ἀβραάμ καὶ υἱὸς Δαυὶδ κατὰ σάρκα καὶ εἶναι

φ 90r

1: μυροπόλι cod.

καὶ εὐμορφος. Περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν ὁ Δαυὶδ, «ὠραῖος κάλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων». Οὗτος εἶναι υἱὸς Θεοῦ καὶ Θεός. Τοῦτον δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη, ἀμὴ ἤκουσα τὸ ὄνομά του καὶ τὸν ἠγάπησα. Καὶ καθὼς ἠγάπησεν ἡ Μελχόλ, ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέα Σαοὺλ τὸν Δαυὶδ, ὅπου ἀκόμη δὲν ἦτον βασιλεὺς, καὶ τὸν ἠκολούθησεν, ἔτζη πτωχὸν ὄντα, ἔτζη καὶ ἐγὼ υἱὸν ὄντα τοῦ Δαυὶδ ἠγάπησα τοῦτον καὶ ἐξοδιάζω ὄλον μου τὸν βίον, ἂν καὶ κακῶς τὸν ἐμάζωξα, καὶ ἀγοράζω μῦρον πολύτιμον, νὰ τιμήσω τὸν πτωχεύσαντα διὰ τ' ἐμένα υἱὸν τοῦ Δαυὶδ. Μὲ τοιαῦτα λόγια ἐπῆρεν ἡ πιστὴ πόρνη τὸ μῦρον μὲ πολλὴν τιμὴν καὶ παίρνει το καὶ ὑπάγει εἰς τὸ σπίτι τοῦ Φαρισαίου ὡσὰν καλεσμένη καὶ ἐπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε ἔμπροσθεν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ καὶ ἐπίασε τοὺς ἀγίους πόδας καὶ τοὺς ἄλειψε μὲ τὸ μῦρον καὶ μετὰ τὰ δάκρυα / καὶ ἐγέμισεν ὄλον τὸ σπίτι ἀπὸ τὴν εὐωδίαν τοῦ μύρου. Καὶ βλέποντας ὁ Φαρισαῖος τὴν πόρνην κρατοῦσα τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, ἐδιαλογίζετο μοναχὸς του καὶ ἔλεγεν: θαῦμα ὅπου βλέπω. Ἐγὼ τὸν ἐκάλεσα διὰ ἄγιον διδάσκαλον, ὡς προφήτην καὶ αὐτὸς δὲν γνωρίζει ταύτην πὼς εἶναι πόρνην, ἀμὴ τὴν δέχεται καὶ τὸν πιάνη. Ἀλλὰ ὁ δεσπότης Χριστὸς ὅπου ἐξετάζει τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφροὺς καὶ τὰ ἐνθυμήματα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ Φαρισαίου καὶ πὼς ἦτον ὁ νοῦς του σαλεμένος καὶ ἐκινδύνευε, λέγει του ὁ Χριστὸς: Σίμων Φαρισαῖε, ἔχω νὰ σὲ εἰπῶ κάποιον τίποτε. Καὶ ὁ Φαρισαῖος εἶπε, διδάσκαλε εἰπέ. Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν: σφαλμένος καὶ πταιστής σοῦ ἐφάνηκα, πὼς δὲν ἀπεστράφηκα τὴν ἁμαρτωλήν, ἀμὴ τὴν ἐδέχθηκα. Σφαλμένος σοῦ ἐφάνηκα καὶ ἐσένα, ὅτι δὲν τὴν ἐδίωξα, ἀμὴ τὴν ἐδικαίωσα. Σφαλμένος ἐφάνηκα εἰς ἐσένα διατι δὲν ὄνειδισα τὴν μετανοοῦσαν, ἀμὴ τὴν ἤφεραν εἰς τὴν δόξα τῆς ἀρετῆς καὶ ὅτι δὲν τὴν ὀργίσθηκα. Ἐπρεπε νὰ χαρῆς πὼς ἦτον ξεπεμένη καὶ ἀναστήθη, ἀμὴ λυτᾶσαι εἰς τὰ καλὰ, ἀμὴ δὲν εἶναι εὐλογος ἢ μέμψις σου. Βάλε το μαζί τοῦτο ὅπου σοῦ λέγω. Ἦταν δύο χρεωφειλέται, ὅπου ἐχρεωστοῦσαν ἑνὸς ἀνθρώπου καὶ ὁ ἓνας ἐχρεώστη φλωρία, ἢ γρόσια πεντακόσια καὶ ὁ ἄλλος ἐχρεώστη πενήντα καὶ δὲν εἶχαν καὶ οἱ δύο νὰ πληρώσουν τὸ χρέος τους. Ὁ δὲ δανειστής τὰ ἐχάρισεν καὶ τῶν δύο.

φ 91r Λοιπὸν εἰπέ μου ποῖος χρεωστῆ νὰ τὸν ἀγαπᾷ περισσότερον / τὸν χρεωφειλέτην ἐκείνον ὅπου τοὺς τὰ ἐχάρισε; Λέγει ὁ Φαρισαῖος, ἐκεῖνος ὅπου τὰ ἐχρεώστη τὰ περισσότερα. Τότε γυρίζει ὁ Χριστὸς καὶ βλέπει τὴν γυναῖκα καὶ λέγει πρὸς τὸν Φαρισαῖον: βλέπεις αὐτὴν τὴν γυναῖκα ὅπου τὴν ἐσιχαίνεσαι! τῶρα καὶ τὴν λογαριάζεις ἀκά-

1: συχένεσαι cod.

θαρτην, καλλιότερα ἔκαμεν αὐτήν, παρὰ τοῦ λόγου σου. Ἐσὺ δὲν ἐνιψες τὰ ποδάριά μου μὲ τὸ νερὸ καὶ αὐτὴ τὰ βρέχει μὲ τὰ δάκρυά της. Ἐσὺ δὲν ἐφίλησες τὸ χέρι καὶ αὐτὴ δὲν ἔπαυσε νὰ καταφιλή τοὺς πόδας μου. Ἐσὺ δὲν ἔβαλες λάδι εἰς τὴν κεφαλὴν μου καὶ αὐτὴ μὲ τὸ μῦρον ἀλείφη τοὺς πόδας μου. Διὰ τοῦτο μάθε πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ δανειστής καὶ αὐτὴ καὶ ἐσὺ εἴστεν χρεωφειλέταις μου, ὁποῦ σᾶς ἐδώκεναι τὰ μέλη νὰ μοῦ τὰ δώσετε πάλιν παστροκῶ, καθὼς σᾶς τὰ ἔδωκα: Τὰ μάτια, τὰ ἀφτία, τὴν ὄσφρησιν, τὴν γεῦσιν καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ δίδω σας τὴν συγχώρησιν νὰ μοῦ εὐχαριστᾶτε δοξάζοντες τὸ ὄνομά μου καὶ νὰ μὴν κατακρίνη ἕνας τὸν ἄλλον ἀδελφόν. Λοιπὸν λέγω σου καὶ τοῦτο. Ἐπειδὴ σοῦ ἔδωκα τὴν ψυχὴν, τὴν πνοήν, τὸ σῶμα, τὴν αἴσθησιν, τὴν γνῶσιν, τὴν κίνησιν, τόσα δυνάρια, νὰ τὰ ἔχῃς καθαρὰ νὰ μοῦ τὰ δώσης, καθὼς σοῦ τὰ ἔδωσα καὶ ἐσένα καὶ τὴν πόρνην καὶ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Πρέπει, ὦ Φαρισαῖε, νὰ γροικῆσῃς ὅτι ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι ὁ δανειστής καὶ δὲν ἔχεις νὰ τὰ δώσης τὰ δανεικῶ, σιώπησον καὶ μὴν κατακρένης διὰ νὰ χαρίσω τὸ χρέος σου καὶ ἐσένα καὶ ἐκείνης. Μὴν καταδικάζῃς / τὴν καταδικασμένην, ἔστοντας νὰ εἴσαι καὶ ἐσὺ κατάδικος. Ἦξευρέ ὅτι οὔτε τὰ ἐδικὰ σου, οὔτε τὰ ἐδικὰ της θέλω, ἀμὴ ἦλθα νὰ σᾶς χαρίσω καὶ τοὺς δυὸ σας τὰ ἀμαρτήματα σας. Τὸ λοιπὸν ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὁ φιλόανθρωπος δανειστής ὁποῦ χρεωστής ἐσὺ καὶ ἐκεῖνη καὶ κάθε ἄλλος ἄνθρωπος. Καὶ ἐκείνων ὁποῦ δὲν ἔχουν νὰ μοῦ τὰ δώσουν τὰ ὄσα τούτους ἔδωκα, τοὺς τὰ χαρίζω ὅλα, ἐὰν μόνον ὁμολογήσωσι τὸ χρέος καὶ ἐξομολογηθοῦσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ ζητήσωσι τὴν συγχώρησιν διὰ τῆς μετανοίας, νὰ τοὺς σχίσω τὴν ὁμολογίαν καὶ νὰ λύσω τὸ κατάστιχον. Διὰ τοῦτο κράζει ἡ ἐκκλησία καὶ λέγει: ὅποιος χρεωστῆ πολλὰ τῷ Θεῷ, ἄς ἔλθῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς πίστεως τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, θέλει ἐλευθερωθῆ τοῦ χρέους. Λοιπὸν σῦρτε καὶ ἰδοῦ ὁποῦ σᾶς ἔλυσα ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ χρέους. Ἐλευθερωθήκετε ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας μὲ τὴν χάριν μου. Μὴν κάμετε πάλιν ἄλλο χειρόγραφον καὶ κάμετε ἄλλας ἀμαρτίας. Διὰ τοῦτο πάντοτε παρακαλεῖτε καὶ λέγετε ἔτζη: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπειδὴ δὲν ἔχω νὰ σοῦ ἀποδώσω ὅσα χρεωστῶ, οὐδὲ δύνομαι, διότι ἀπὸ τὰ πολλὰ μου κακὰ καὶ ἀπὸ ταῖς ἀνομίαις μου ἐξοδίασα καὶ ἐχάλασα καὶ τὸ διάφορον καὶ τὸ κεφάλαιον καὶ <μῆ> ζητήσης! ἀπὸ ἐμένα τὰ ὅσα μοῦ ἔδωσες καθαρὰ μέλη, ἀλλὰ δέξου ἐτούτα καθὼς εἶναι ὀλιγοστά καὶ χαλασμένα καὶ μὲ τὴν ἐλεημοσύνη σου διόρθωσέ με καὶ ἐλάφρυνόν με ἀπὸ τὸ βᾶρος / τῶν χρεῶν

φ 91v

φ 92r

μου ὡς φιλόανθρωπος. Διότι ἔδωκός μου τὴν ψυχὴν διὰ κεφάλαιον, νὰ δουλεύῃ ἢ σὰρκα τῆς ψυχῆς, τὰ θελήματα νὰ λογαριάζονται ὡς διάφορον καὶ κέρδος ἀπάνω εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἄλλο τίποτες δὲν ἔχω, μόνον μετάνοιαν μετὰ δακρύων, δέξαι με καὶ εἰπέ μου, ἀφέρονταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλα. Σὺ γὰρ εἶ μόνος ἀναμάρτητος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ συγχωρῶν ἁμαρτίας καὶ σοὶ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

III

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὸ «πλήν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν». Εὐλόγησον πάτερ.

Καθὼς ἡ θάλασσα παρακινᾷ τὸν ψαρὰ νὰ μὴν ἀμελῇ ἀπὸ τὸ κυνήγι, ὅποταν ἐκεῖνος βάλει τὸ δίκτυον εἰς τὸ βάρος τῆς θαλάσσης καὶ τὸ σύρη γεμάτον ὀψάρια καὶ τὸ ἐβγάλη μὲ πολλὴν κόπον, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ δάσος τοῦ κάμπου ἀναγκάζει τὸν κυνηγὸν νὰ κυνηγᾷ λαγωὺς καὶ ἐλάφια, ὅποταν κατέβη φορτωμένος τὰ ἀγρίμια ἀπὸ τὰ ὄρη καὶ τὰ βουνά. Καὶ ἔαν εἰς ἐκεῖνους ὅπου εἶναι ξιπασμένοι εἰς τὸ κέρδος τῶν ἀργυρίων καὶ εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυνηγίου φαίνεται ὁ κόπος γλυκὺς καὶ δὲν βαραίνονται τὴν κακοπάθειαν διὰ τὸ πρόσκαιρον διάφορον καὶ διὰ τὴν προσωρινήν¹ χαρὰν, πόσω μᾶλλον νὰ μὴν εἶναι γλυκύτερος καὶ ἀναγκαστικότερος ὁ κόπος εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς ψαροπιάσταις, ὅπου / βάνουν τὰ δίκτυά τους εἰς τοὺς κόρφους τῆς γραφικῆς θαλάσσης, εἰς τὸ βάθος τῶν ἁγίων γραφῶν, τῶν ὁποίων ψαράδων τὸ κέρδος καὶ τὸ διάφορον δὲν εἶναι πρόσκαιρον, ἀλλὰ εἶναι αἰώνιον, διότι εἶναι καθολικὰ αὐτὴ ἐκεῖνη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Τὸ λοιπὸν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐσεῖς ὅλοι ὅπου στέκεσθαι καὶ ἀκροάζεσθαι, ἐλάτε νὰ φέρωμεν τὴν ψαλμωδίαν τοῦ προφήτου Δαυὶδ εἰς τὸ μέσον, νὰ τὴν καταφρονήσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην κατάστασιν καὶ τὴν καταφρόνησιν, τὴν ἀναξιοτητα καὶ εὐτέλειαν τῶν ἀνθρώπων, τὸ μηδὲ τίποτα σπουδάσμα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἃς εἰποῦμεν, «πλήν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν»*, ὅμως εἰς τὸ οὐδὲ τίποτε, λέγει, συγχύζεται πᾶς ἄνθρωπος ζωντανός. Εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν ταράσσεται καὶ συγχύζεται καὶ τὸ τέλος ἀπολύνεται. Ὡσᾶν

1: προσορινὴν cod.

* Ματθ. 15.9.

φ 93r

φωτία ἀνάφθη καὶ ὡσὰν καλαμίου στάκτη καταστίνεται. Ταράσσεται, βράζει, ἀνακατώνεται καὶ πρὶν νὰ κατασταλάξῃ, χάνεται. Ὡσὰν ἀνεμοζάλη σηκώνεται καὶ ὑψώνεται καὶ ὡσὰν κονιοροκτὸς καταπατεῖται καταγῆς καὶ σκορπίζεται. Ὡραίζεται καὶ φαντάζει καὶ φαίνεται ὡς ἄνθος λουλουδάτος καὶ ὡς χόρτος ξηραίνεται. Ὡσὰν σύννεφον ἐξαπλώνεται καὶ ὡσὰν σταλαματία νεροῦ φυρᾶ καὶ ὡσὰν σκαντζηλίδα σβήνεται. Ἀνακατώνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀχορταγίαν κερδαίνῃ τὴν βρωμὴν καὶ δυσωδίαν. Παγαίνουν αἱ ταραχαῖς του καὶ ἀπομένουν εἰς ἄλλους τὰ καλοπάθεια. Αὐτὸς ταράσσεται / καὶ ἄλλοι χαίρουνται. Αὐτὸς κοπιάζει καὶ ἄλλοι μαζώνουν τὸν κόπον του. Αὐτὸς ἐννοιάζεται καὶ ἄλλοι εὐφραίνονται. Αὐτὸς παίρνει ταῖς κατάραις καὶ τὰ ἀναθεματίσματα καὶ ἄλλοι θεραπεύονται καὶ καλοπαθοῦσιν ἀπὸ τὰ χρήματα τῆς ἀδικίας. Αὐτὸς ἀρπάζει καὶ ἄλλοι τὰ χαίρουνται. Εἰς αὐτὸν ἀπάνω εἶναι οἱ ἀναστεναγμοὶ καὶ εἰς ἄλλους εἶναι τὰ πλήθη τῶν χρημάτων. Αὐτὸς εἶναι εἰς τὸν ἄδην καὶ κολάζεται καὶ ἄλλοι πάλιν χαίρουνται εἰς τὰ ἐδικὰ του καὶ ψάλλουσι καὶ λέγουσι, «πλήν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν»*. Ἄνθρωπος, τὸ προσωρινὸν δάνεισμα τῆς ζωῆς. Εἰς τὰ οὐδὲ τίποτε ἀνακατώνεται κάθε ἄνθρωπος ζωντανός, τὸ χρέος τοῦ θανάτου ἀπαραίτητον, τὸ ζῶον ὁποῦ δὲν καταπονεῖται ποτὲ ἢ προαίρεσίν του. Ὁ ἄνθρωπος τοῦτος ὁποῦ μοναχὸς του μανθάνει καὶ εὐρίσκει τὸν δόλον καὶ τὴν ἐπιβουλήν, ὁποῦ εὐκόλα εὐρίσκει τὴν κακοσύνην καὶ τὴν ἐπιβουλήν καὶ τὴν ἀδικίαν, ὁποῦ εἶναι ἔτοιμος εἰς τὴν πλεονεξίαν καὶ ἀχορταγίαν, ὁποῦ εἶναι ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος ἀνεμος καὶ ἀδιάντροπος καὶ ὑπερήφανος. Δὲν λογιάζει ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ὁποῦ θυμώνεται καὶ ὑπερηφανεύεται πῶς εἶναι κομμάτι χῶμα, κομμάτι πηλὸς ὁποῦ μία ὥρα, μία στιγμή ἀφανίζεται ἀπὸ μίαν σπαθέαν, ἀπὸ μίαν μαχαιρέαν. Τὸ ὕψωμα τὸ εὐκολοκατέβαστον ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ξεπέσῃ πλέον ὀγληγορότερα, παρὰ ὁποῦ ἐξέπεσεν ἐκεῖνος τὸν ὁποῖ/ον ἐβλεπεν ὁ Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ ὡς ἀστρατὴν πεσόντα. Ὁ πηλὸς ὁ ἀδιάντροπος, ἡ στάκτη ὁποῦ κάμνει τὰ ἀνακατώματα, ἄνθρωπος ζῶν, τὸ ξύλον τὸ εὐκολοσώπητον, τὸ χορτάρι τὸ γληγοροξήρατον, ἡ χλωρὴ βοσκή ὁποῦ γλήγορα νεκρώνεται. Ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἀναπειλᾶται σήμερον νὰ κάμῃ τότε καὶ τότε καὶ αὔριον ἀποθνήσκῃ, ὁποῦ εἶναι σήμερον εἰς τὸν πλοῦτον καὶ αὔριον εἰς τὸν τάφον, ὁποῦ εἶναι σήμερον στεφανωμένος καὶ αὔριον εἰς τὸ μνήμα θαμμένος, ὁποῦ εἶναι σήμερον στολισμένος μὲ τὰ

φ 93v

* Ματθ. 15.9.

πορφυρά και αὔριον τὸν ἀποκεφαλίζουσι και τὸν βάνουσιν ἐν φθορᾷ, ὅπου εἶναι σήμερον εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον και αὔριον εἰς τὸ νεκροφυλάκιον. Ὁ ἄνθρωπος ὅπου σήμερον εἶναι και αὔριον δὲν εἶναι, ὅπου ὡς τῶρα ἐφούρμιζεν και ἐχλιμητήρα και ἐβαρβατίαζεν ὡσάν ἄλογον και τῶρα τὸν κλαίουσι. Ὁ ἄνθρωπος ὅπου οὐδὲ τὴν εὐτυχίαν ἠμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ, μηδὲ εἰς τὴν δυστυχίαν δέχεται κανέναν νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Ἐκεῖνος ὅπου δὲν γνωρίζει τοῦ λόγου του και ἐξετάζει ἐκεῖνα ὅπου δὲν εἶναι διὰ λόγου του, ὅπου εἶναι κάθε ἀσθενείας ὑπηρέτης και κάθε ἀρρώστιας δοῦλος, ὅπου εἶναι κάθε λύπης και πικρίας ξενοδοχεῖον, ὅπου διὰ ὀλίγον ταράσσεται και λυπεῖται και ἀνακατώνεται. «Πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν»*. Ὡ τοῦ θαύματος ἀδελφοί, πόσω λογιῶν ταλαιπωρίας ἔχει ἡ εὐτέλεια τῆς ἀνθρωπότητος, πόσαις ἐντροπαῖς και ἀσχημάδαις ἔχει τοῦτο τὸ κορμί. Ὡ πόσα / εἶπα και δὲν εὐρήκα ἄλλον, ὅπου νὰ πρέπη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν προφητικὴν φωνὴν ὅπου λέγει: «πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν»**, ὅμως εἰς τὸ οὐδὲ τίποτα συγχύζεται κάθε ἄνθρωπος ζωντανός. Ταράσσεται θέλει νὰ εἰπῇ ἀνακατώνεται. Ἐτῆ ἀνακατώνεται και ἡ θάλασσα ὄλον ἓνα και βράζει και ὑψώνεται και πέφτει και σηκώνεται και κινᾶται και στέκεται και ἀφρίζει. Και στοχασθῆτε, ἀδελφοί, τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ὅτι εἶναι ὡσάν τὴν θάλασσαν και ὁμοιάζουν τὰ θαλάσσια κύμματα. Στοχασθῆτε ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα και ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι περιπλεγμένη μὲ φουρτοῦνας και εἶναι ἀπὸ θαλάσσης μεγαλύτερες. Συνεικάσετε πὼς περισσοτέρους κινδύνους ἔχωμεν εἰς τὴν ξηρὰν και στερεὰν γῆν, παρὰ εἰς τὴν θάλασσαν. Καταλάβετε πὼς κρούωμεν ἓνας τὸν ἄλλον, ὡσάν ἀντικρούονται οἱ ἄνεμοι εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰδέτε πὼς ὁ πλοῦτος μᾶς συγκρούουσιν, στοχασθῆτε πὼς ἀνακατωνόμεσθεν και κινούμεσθεν ἓνας τὸν ἄλλον, ὡσάν ἐκεῖνους ὅπου σκάφτουν τὴν νύκτα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐτοῦτος ἐπῆρε τὸ χωράφι ἐκείνου, / ἄλλος ἐπῆρε τοῦ ὀδεῖνος ἀρπακτικῶς. Και ἄλλος μὲν μαλώνει μὲ τὸν γείτονά του διὰ νερόν, ἄλλος μαλώνει διὰ τὸν ἀέρα και καταδικάζονται διὰ τὰ σύνορα τῆς γῆς, ἄλλοι δὲ μαλώνουν και μάχονται διὰ κτίσματα, ἐτοῦτος περιπλέκεται μετ' ἐκεῖνον νὰ πάρῃ ἐκεῖνα ὅπου δὲν ἔδωκε. Και ἄλλος πάλιν μαλώνῃ νὰ μὴ δώσῃ ἐκεῖνα ὅπου ἐπῆρεν, ὁ ἓνας δὲν χορταίνει τὰ διαφόρετα ὅπου παίρνει τῆς ἀδικίας και ὁ ἄλλος πάλιν πολεμᾷ νὰ ἀρνηθῇ και τὸ κεφάλαιον νὰ τὸ

φ 94r

φ 94v

* Ματθ. 15.9. / ** Ματθ. 25.40.

κρατήση. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς αὐθεντίαις ἀνακατωμένος τὸν φθονοῦν καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐξουσιάζει τίποτε τὸν ἐπιβουλεύονται νὰ τοῦ τὸ πάρουν καὶ τὸν μισοῦν ὡς τύραννον. Ἡ ἀχορταγία κάμνει τὸν ἀνθρωπον τύραννον καὶ ἀβάνη, ἡ πλεονεξία τὸν κάμνει δυνάστην καὶ ἀδικητὴν. Τὸ ψεῦδος ἐπαίρεται καὶ ὑψώνεται, ἡ ἐμπιστοσύνη ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἕνας τὸν ἄλλον ἔφυγεν, ἡ ἀλήθεια ἄφησε τὴν γῆν, ἡ φιλία μόνον ὅσον κρατεῖ ἡ τράπεζαν κρατεῖ καὶ αὐτήν. Ἡ γῆ, τὸ λοιπόν, τὰ κακὰ δὲν δύνεται νὰ τὰ βαστᾷ, ὁ ἀέρας ἕως τοῦ οὐρανοῦ ἐμαγαρίσθη διὰ τὰ χρήματα, τὰ δωριανὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ ἐπουλήσαμεν διὰ τὰ χρήματα, οἱ σπράταις ἔγιναν πωλημένες καὶ δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ περάσῃ γυμνός, ἂν δὲν δώσῃ τὸ κουμέρκι τὸ διαβατικόν, ἡ γῆ ἐκληρονομήθη, τὰ νερὰ τὰ ὀρίζουν, ὁ ἀέρας καὶ αὐτὸς εἶναι πωλημένος, κᾶντε εἰς μύλους, κᾶντε εἰς καράβια. Οἱ δεκατιστάδες καὶ οἱ / χαρατζαροὶ καὶ οἱ κουμερκιαροὶ θλίβουσι τὰ κάστρα, οἱ πλούσιοι μὲ ταῖς φροντίδες ἀναλοῦνται καὶ τηλανίζονται, οἱ δανειστάδες ἀπὸ ταῖς μέριμνες μαραίνονται, οἱ ἄρπαγες τὸν κόσμον ἀνακατώνουσι, οἱ φιλάργυροι τὰ κριτήρια στενοχωροῦσι, οἱ πραγματευτάδες πραγματεύονται τὰς στενοχωρίας τῶν ἀνθρώπων, οἱ συκοφάντες καταδότες πλουτοῦσι τὸ ψεῦδος, ἡμεῖς ἕνας τὸν ἄλλον ψεματοῦμεν, ἐξοδιάσαμεν ὅλους τοὺς ὄρκους εἰς τὰ ὀμάσματα. Μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἠξεύρομεν. Τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν βλέποντας ὁ προφήτης τοὺς ἀνθρώπους καὶ κλαίοντας τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἐτούτην, «πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν». Τί λέγεις ὦ προφήτα; Μόνον ὁ ἄνθρωπος ταράττεται καὶ ἀνακατώνεται; Μόνον τὴν λογικὴν διάπλασιν κατηγορεῖ τὸ ἅγιον πνεῦμα; Λέγει ὁ προφήτης μὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ναὶ ἀδελφοί μου, ναί. Μόνον ἡ ἀνθρωπότης ἀνακατώνεται. Δὲν εὐρῆκα κανένα ἀπὸ τὰ ζῶα, ἢ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα, νὰ ἀνακατώνονται ὡσᾶν τὸν ἄνθρωπον. Ἀνακατώνονται τὰ νερά, ἀμὴ πάλιν ἀναπαύονται. Συγχύζεται κάθε θηρίον καὶ στενοχωρεῖται ἀπὸ τὴν πείναν, ἀμὴ ὡσᾶν φάγη καὶ χορτάσει παύεται. Σηκώνεται φλόγα πυρὸς καὶ ὡσᾶν φάγη τὴν ὕλην καὶ τὰ ξύλα ὁποῦ εὔρει, καταπέφτει καὶ σβήνεται. Ἀμὴ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ταράττεται καὶ ἀνακατώνεται εἰς τὰ χρήματα καὶ εἰς τὴν φιλαργυρίαν, δὲν παύεται ποτέ. Ἔλαβε τοῦτο καὶ ἀποβλέπει εἰς τὸ ἄλλο. Τὰ ρ̄ πολεμᾷ νὰ τὰ κάμη σ̄, τὰ σ̄ πολεμᾷ νὰ τὰ κάμη ν̄. Καὶ πάλιν αὐτὰ ὁποῦ εἶναι τόσα καὶ τόσα ἀναγκάζεται νὰ τὰ ἀπο/θημιάζει καὶ μηδέποτε παύει ἀπὸ τὸ θησαύρισμα καὶ μάζωμα, ὅσον νὰ μαζωχθῆ καὶ νὰ σωρευθῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν τάφον. Καὶ ὥστε ὁποῦ ζῆ ὁ φιλάργυρος στενοχωρούμενος ἀπὸ τὴν δίψαν τῆς φιλαργυρίας, περιπατεῖ ἐννοιασμένος, κτρινότερος ἀπὸ τὸ χρυσάφι, διὰ τὸν πολυπόθητον πλοῦτον. Ὅποῦ

φ 95r

φ 95v

εἶναι φιλάργυρος, ἐλπίζει εἰς τὸν πλοῦτον καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν. Ὅπου εἶναι ῥίζα πάντων τῶν κακῶν ὁ πλοῦτος, φθείρει τὴν ψυχὴν καὶ ἐχθρὸς τῆς ἐγκρατείας, ὁ προδότης τῆς παρθενίας, ὁ κλέπτης ὁποῦ κλέπτει κρυφὰ κάθε ἀρετὴν. Ἀλλὰ τί κάμνει χρεῖα νὰ ψέγω τὸν πλοῦτον τὸν ἄψυχο; Ὅπου δὲν ἐβλέπει, οὐδὲ ἀκούει. Ἄφησα ἐκείνους ὁποῦ τὸν κρατοῦν καὶ κατηγορῶ τὸν κρατούμενον. Ἄδικον πολὺ ἔχει καὶ αὐτὸς ὁ ταλαιπῶρος πλοῦτος, ὁποῦ τὸν ἔχετε δεμένον καὶ κατακλειδωμένον. Φαίνεται μου νὰ τὸν ἀκούω, νὰ συντυχαίνει ὡσάν ἄνθρωπος νὰ λέγη: τί ἔχετε ἀπὸ ἐμένα τὸν πλοῦτον, ὦ φιλάργυροι καὶ φιλοχρήματοι; Τί μὲ πεδουκλώνετε καὶ μὲ πισθαγκωνίζετε, ὡσάν ἕναν σκλάβον φευγάτον καὶ μὲ περισφίγγετε μὲ ἅλτα δεσμά; Τί μὲ φυλάτε ὡς φίλον καὶ μὲ κλειδώνετε ὡς ἐχθρόν; Ἐβγάλετέ με ἀπὸ τὰ μαντάνια καὶ βάνετε με εἰς τὰ χερίά σας. Ἄν θέλετε νὰ εἰδῆτε τὴν καλωσύνην μου, ἀφῆτε με νὰ ὑπάγω εἰς τὰ χεῖρα τῶν πτωχῶν καὶ ἐγὼ θέλω πετάξω ἐλαφρότερα ἀπὸ ὄνειρον νὰ ὑπάγω εἰς αὐτούς, ὅτι ἐγὼ λυποῦμαι τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐσεῖς δὲν μὲ λυπᾶσθε. / Καὶ ἀποκρίνεται ὁ πλούσιος καὶ λέγει: ἐγὼ ἐννοιάζομαι διὰ τὰ παιδιά μου, τί νὰ φάγουν καὶ τί νὰ πίνουν μετὰ τὸν θάνατόν μου καὶ τί νὰ ἐνδυσθοῦν καὶ διὰ τοῦτο μαζώνω τὸν πλοῦτον, νὰ μὴν ἀπομείνουν τὰ παιδιά μου πτωχά. Ὡ τῆς ἀγνωσίας τοῦ ταλαιπῶρου πλουσίου. Ἐκεῖνος πολλὰ καλὰ ἐγνωρίζει τὰ σημερινὰ καὶ μελετᾷ διὰ τὰ αὐριανὰ. Διὰ τοῦ λόγου του δὲν γνωρίζει καὶ διὰ τὰ παιδιά του φροντίζει. Αὐτὸς δὲν ἤξεύρει θάπτουν τον ἢ ὄχι καὶ διὰ τοὺς κληρονόμους βάνει βουλαῖς. Ὡ ταλαίπωρε ἄφρων! Εἰπέ μου τὸ τέλος σου καὶ τότε σιγουράρισε διὰ τὰ παιδιά σου. Εἰπέ μου διὰ τὰ σημερινὰ καὶ νὰ σὲ πιστεύσω διὰ τὰ αὐριανὰ. Ὡ ταλαίπωρε, τί ἀπαντᾷς καὶ πλανᾷς τὸν ἑαυτόν σου καὶ μετὰ θάνατον; Διατὶ θέλει νὰ εἶσαι καὶ νεκρὸς ἀναγελῶμενος, διατὶ δὲν ἀφήνης εἰς τὸν Θεὸν κάθε πρᾶγμα νὰ τὸ κυβερνήσῃ ἐκεῖνος, διατὶ νομοθετεῖς ἐναντία τῆς προθυμίας τοῦ Θεοῦ; Θέλεις νὰ κυβερνοῦνται τὰ πράγματα καθὼς ἀρέσει ἐσένα καὶ ὄχι καθὼς ἀρέσει τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι νὰ εἶσαι καὶ νεκρὸς διὰ νὰ κυβερνᾷς τοὺς ζωντανούς. Κάμνε καθὼς θέλει ὁ Θεὸς καὶ ἐκεῖνος θέλει κυβερνήσῃ καὶ ἐσένα καὶ τὰ παιδιά σου. Τί ἠμπορεῖς νὰ κάμης, ἀφ' οὗ ἀποθάνεις; Καὶ νεκρὸς θέλεις νὰ εἶσαι καὶ κριτῆς; Κάμνε τὴν δικαιοσύνην ζωντανὸς καὶ ἄφησε τὰ παιδιά σου πτωχὰ καὶ θέλουν πλουτίσει. Λοιπὸν, ὦ πλούσιε, τί ματαιοπονεῖς καὶ θαυρίζεις τὰ πράγματα τῶν πτωχῶν διὰ τὰ παιδιά σου καὶ δὲν ἤξεύρεις διὰ ποῖον τὰ μαζώνεις. / Διατὶ κατακρατεῖς τὰ ὄρφανικά; Διατὶ βαρβαίνεσαι ὅταν σὲ ζητοῦσι καὶ νομίζεις ὅτι ἀπὸ λόγου σου ἐξοδιάζεις; Οἱ πτωχοὶ ζητοῦσι τὰ ἐδικά τους, ὄχι τὰ ἐδικά σου. Δὲν εἶναι ἐδικά σου αὐτὰ ὁποῦ κρατεῖς. Δέκα ἢ εἴκοσι

φ 80r

φ 80v

ἀργύρια ὀρίζεις νὰ κρατεῖς μόνον διὰ τὴν τροφήν σου καὶ τὰ περισσότερα εἶναι τῶν πτωχῶν. Καὶ σὺ παίρνεις τῇ ἡμέρᾳ χίλια καὶ κανένα δὲν θέλεις νὰ δώσης τῶν πτωχῶν. Δῶσε λοιπὸν ἀπὸ τὰ ξένα, ὅπου τὰ κρατεῖς. Μὴν θαρῶεις ὅτι εἶναι ἐδικὰ σου. Αὐτὰ ὅπου ἔλαβες δῶσε καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν κέρδесе. Τὸ λοιπὸν δὲν σὲ ἐπρόσταξαν νὰ πέρνης μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ δίνης. Σῶνει σε τοῦτο μόνον, πῶς σὲ καταδέχεται ὁ Θεὸς καὶ ἀπλώνη τὸ χέρι του καὶ δέχεται ἐκεῖνο ὅπου δίδεις τοῦ πτωχοῦ καὶ γίνεται ὁ Θεὸς χρεώστης σου. Ἐκεῖνος ὅπου βλέπει ἀπὸ τὸν οὐρανόν, δέχεται τὸ ἄσπρον σου καὶ τὴν φόλλαν σου καὶ τὴν γράφει εἰς τὸ κατάστιχόν του πῶς σὲ χρεωστεῖ. Ἐκεῖνος ὅπου βροντᾷ καὶ ἀστράφτει σοῦ λέγει ἐλέησόν με. Ἐκεῖνος ὅπου ἐνδύνει τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ σύννεφα ζητᾷ ἀπὸ σένα ἓνα παλαιόρουχον. Λοιπὸν δῶσε ἀπ' αὐτὰ ὅπου ἔχεις καὶ σῶνει σε πῶς σὲ προσκυνοῦσι καὶ σὲ παρακαλοῦσιν οἱ πτωχοὶ ὡς Θεόν. Ἐλεημονίσου τὸν πτωχόν, ἵνα ἐλεημονιθεῖς. Ἀμὴ ἐσὺ οὐδὲ κἂν τὰ μάτια σου δὲν θέλεις νὰ σηκώσης καὶ παρακαλοῦσι καὶ δὲν λυπᾶσαι τῶν πτωχῶν νὰ δώσης ἀπὸ τὰ ἐδικὰ τους, τὰ ὅποια μέλλεις μὲ ὀλίγον νὰ τὰ ἀπολάβης. Δός / τους τὰ ἐδικὰ τους καὶ ἄς εἶναι ἀναπαμμένους. Λάβε τὴν βεβαίαν ἐλπίδα. Ποίαν; Ταύτην, ὅπου λέγει ὁ Χριστός, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»*. Εἰς ὅτι, λέγει, κάμετε ἑνὸς ἀπὸ τούτους τοὺς ἀδελφούς μου τοὺς μικροτέρους, ἐμένα τὸ ἐκάμετε. Διότι ἐκεῖνος ὅπου συνεικάσῃ ἀπάνω εἰς τὴν πτωχὸν καὶ πένητα, ὄχι μόνον τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν του ἐξαλείφει, ἀλλὰ καὶ ὁμολογία λαμβάνει κατὰ τὴν φωνὴν ὅπου λέγει, ἐκεῖνος ὅπου δώσῃ τοῦ πτωχοῦ, δανίζει τὸν Θεόν. Ἄς δανείσωμεν καὶ ἡμεῖς τοῦ Θεοῦ λοιπὸν τὴν ἐλεημοσύνην, διὰ νὰ λάβωμεν παρ' αὐτοῦ τὸν μισθόν, τῆς φιланθρωπίας τὴν ἀνταμοιβήν. Ἀλλὰ, ὦ τοῦ θαύματος ἀδελφοὶ καὶ τοῦ σοφωτάτου ῥήματος τοῦ Θεοῦ, πῶς εἶπεν ὅτι ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανίζει Θεῶ; Εἶδεν ἡ ἀγία γραφὴ τὴν πλεονεξίαν μας, ὅτι εἶναι φανερόν ἡ ἀχορταγία μας, ὅλον εἰς τὴν πλεονεξίαν μας εὐρυσκομένη, τὸ περισσότερο ζητεῖ ὅλον ἓνα. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶπε μονάχα ὅπου ἐλεᾷ τὸν πτωχὸν δίδει τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴν λογιάσῃς ὅτι μόνα πλὴν τὴν ἀνταμοιβήν ἔχει νὰ δώσῃ, ἀμὴ εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐλεᾷ τὸν πτωχόν, τὰ δίδει δανεικὰ' τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀκούσῃς τὸ ὄνομα τοῦ δανείσματος, ἐσὺ ὁ φιλάργυρος, νὰ κάμνης τὴν ἐλε-

φ 81r

1: δανικὰ cod. / 2: ἐκεῖνος cod.

* Ματθ. 25.34.

φ 81v

μοσύνην θαρῶρετά, γνωρίζοντας βέβαια πῶς τὰ δίδεις δανεικὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς δανεῖζεται ἀπὸ λόγου μας, φανερόν εἶναι πῶς εἶναι χρεώστης μας. Λοιπὸν τί θέλεις; Κάλλιον νὰ τὸν ἔχης τὸν Θεὸν κριτὴν, ἢ νὰ τὸν ἔχης χρεώστην. Πάντοτε / ὁ χρεώστης ἐντρέπεται ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐδάνεισεν, ἀμὴ ὁ κριτὴς δὲν ἐντρέπεται τὸν κρινόμενον. Καὶ ἂν θέλεις, κάμε τὸν κριτὴν χρεώστην νὰ σὲ ἐντραπῇ καὶ νὰ σοῦ συγχωρήσῃ τὰ σφάλματά σου. Καὶ ἄς εἰδοῦμεν ἀδελφοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλο μέρος. Διατὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι ἐμένα δανεῖζει ἐκεῖνος² ὅπου δίδει τοῦ πτωχοῦ. Διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν τὸ λέγει, ἐπειδὴ ἤξευρε πῶς εἴμεσεν πλεονέκται καὶ ὅλον εἰς τὸ περισσευμα τῆς φιλοχρηματίας βαροῦμεν καὶ πῶς εἰς κανένα μέρος δὲν ἔχομεν νὰ δανείσωμεν χωρὶς μεγάλα σημάδια. Διότι ὅπου θέλει νὰ δανείσῃ, γυρεύει ἢ συμφωνίαν, ἢ ἐγγυητὴν καὶ μὲ τοῦταις ταῖς ἀφορμαῖς ἐμπιστεύεται τὰ ἄσπρα του. Λοιπὸν ἐπειδὴ ἤξευρε ὁ Χριστὸς ὅτι ἔξω ἀπὸ τοῦτα δὲν δανεῖζει τινάς, οὐδὲ λυπᾶται οὐδὲ φιλανθρωπεύεται, ἀλλὰ μόνον τὸ κέρδος του βλέπει. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πτωχὸς ἀπὸ ὅλα εἶναι ἔρημος καὶ δὲν ἔχει παντελῶς τίποτα, οὐδὲ ἐγγυητὴν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Κύριος σεβαίνῃ εἰς τὴν μέσσην καὶ γίνεται τοῦ ἐπτωχοῦ ἐγγυητὴς καὶ τοῦ πτωχοῦ γίνεται ἀντισήμαδον νὰ τὸν κρατῇ ὁ πλούσιος νὰ ἐλπίζῃ θαρῶρετά πῶς ἔχει νὰ τὰ ἐπάρῃ μετὰ εὐχαριστίας καὶ λέγει σου: πιστεύσον ἐμένα, ὅπου εἶμαι πλούσιος, ἂν δὲν ἐμπιστεύσαι τὸν πτωχὸν διὰ τὴν πτωχείαν του. Βλέπεις ἀδελφὲ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ; Πῶς εἶδεν τὸν πτωχὸν καὶ δὲν τὸν ἐπαρεΐδεν, ἀμὴ ἔδωκεν τὸν ἑαυτὸν του

φ 82r

διὰ σημάδι καὶ ἔγινε προστάτης διὰ τὴν πολλὴν του / ἀγαθότητα καὶ λέγει τὸν ἅγιόν του λόγον πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ θάρῶρος, «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει Θεῶ». Ἔχε, λέγει, θάρῶρος, ὦ ἄνθρωπε, ὅπου δίδεις τὰ ἄσπρα σου εἰς τὸν πτωχόν, μὴν λυπᾶσαι, διατὶ ἐμένα τὰ δανεῖζεις καὶ ἐγὼ σοῦ τὰ θέλω δώσῃ ἑκατονταπλασίονα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ ἂν εἶναι καὶ ἐρωτᾷς πότε σοῦ τὰ δίδω τὰ δανεικὰ, ἄκουσε καλὰ πότε καὶ ποῦ σοῦ ἀποδίδω τὰ χρεωστούμενα, ἐγὼ ὅπου τὰ ἐδανείστηκα μὲ τὰ χέρια τῶν πτωχῶν. Ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ καὶ στήσῃ τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρῶρῖα ἐξ εὐωνύμων καὶ θέλει εἰπῆ ἐκεῖνους ὅπου εἶναι εἰς τὴν δεξιᾶν μερέαν, ἐλάτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου νὰ κληρονομήσετε τὴν βασιλείαν ὅπου σᾶς ἤτοίμασα, ἀφόντις ἔγινεν ὁ κόσμος. Καὶ διὰ ποίαν ἀφορμὴν; Διότι ἐπέινασα καὶ μοῦ ἐδώκατε καὶ ἔφαγα, ἐδίψησα καὶ μὲ ἐποτίσατε, γυμνὸς εἶμουν καὶ μὲ ἐνδύσατε, ἀσθενὴς ἦμουν καὶ μὲ ἐκοιτάξατε. Ταῦτα ἀκούοντες ὅσοι ἔκαμναν τὴν ἐλεημοσύνην μὲ ἀγαθὴν προαίρεσιν, ἔστοντας νὰ γνωρίζουν πῶς ἔγινεν μὲ δύναμιν Θεοῦ καὶ ὄχι ἀπὸ ἐδικὴν τους προκοπὴν, γνωρί-

φ 82v

ζοντες καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ δανεισμένου λέγουσι πρὸς αὐτόν, Κύριε, πότε σὲ εἶδαμεν πεινῶντα καὶ σὲ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ σὲ ἐποτίσαμεν; Ἐσὺ, Κύριέ μου, μᾶς ἔθρειψες τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς καὶ ἐσὺ μᾶς ἐδρόσισες. Ἐσὺ μᾶς ἐγλίτωσες ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ἐσὺ μᾶς ἔδιδες προμήθειαν καὶ μᾶς / ἐστόλισες μὲ ρούχα καὶ τῶρα ὀρίζεις ὅτι σὲ ἐταῖσασαμεν καὶ σὲ ἐποτίσαμεν καὶ σὲ ἐθρέψαμεν καὶ σὲ ἐνδύσαμεν. Ἐσὺ μᾶς ἔβγαλεις ἀπὸ τὴν φυλακὴν τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς κολάσεως καὶ λέγεις πῶς ἦσαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἦλθαμεν πρὸς ἐσένα. Ἐσὺ εἶσαι ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, εἰς τὸν ὅποιον ἐλπίζουν οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων καὶ ἐσὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν καθ' ἑνὸς εἰς τὸν καιρὸν του. Καὶ λέγει ὁ Κύριος: ἀλήθεια λέγετε, ἀμὴ ὅσον ἐκάματε εἰς ἓνα ἀπὸ τούτους τοὺς ἀδελφούς μου, ἐμένα τὸ ἐκάματε, ὡς καθὼς σᾶς ἔταξα καὶ εἶπα: «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανίζει Θεῶ». Τοὺς πτωχοὺς τὰ ἐδώκετε, ἐμένα τὰ ἐδανείσατε, διὰ τοῦτο «δεῦτε κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν»*. Ἀκούσατε καὶ ἐσεῖς, ὁποῦ δὲν ἐλεήσατε: φύγετε ἀπὸ ἐμπρὸς μου οἱ κατηγοραμένοι καὶ σῦρτε εἰς τὸ σκότος τὸ ἀφεγγές, ὁποῦ ἐτοιμάσθηκε διὰ τὸν διάβολον καὶ διὰ λόγου σας καὶ διὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. Διὰ τί ἀφορμῆν; Ὅτι ἐπειάσα καὶ δὲν μὲ ἐδώκετε νὰ φάγω, ἐδίψασα καὶ δὲν μὲ ἐποτίσατε, ξένος ἤμουν καὶ δὲν μὲ ἐδεχθήκατε, εἰς τὴν φυλακὴν ἤμουν καὶ δὲν ἦλθετε νὰ μὲ εἰδῆτε, ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα. Δὲν εἶπεν, παγαίνετε εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, ὅτι ἐκλέψατε, ὅτι ἐπορνεύσατε, ὅτι ἐμοιχεύσατε καὶ τὰ ἄλλα τὰ λοιπὰ ἁμαρτήματα. Ἀληθινὰ καὶ αὐτὰ ὀλοφάνε/ρα εἶναι οἱ κακαῖς πράξεις, ἀμὴ ἀπὸ τὴν ἀσπλαγχνίαν εἶναι κατώτερα. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι μεγαλυτέρη ἀπὸ τὴν παρθενίαν, ἢ ἐλεημοσύνη ἐβγάνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν κόλασιν καὶ τὸν παγαίνε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διατί, ὦ Κύριε, δὲν ἀναθιβάεις καὶ ἄλλο, μόνον τὴν ἐλεημοσύνην; Διότι δὲν κρίνω τόσον, λέγει, τὴν ἁμαρτίαν, ὅσον τὴν ἀπανθρωπίαν. Δὲν κρίνω πῶς ἡμαρτες, μόνον ὀργίζομαι πῶς δὲν ἐμετανόησες, διότι ἔχετε τόσον εὐκόλον τὴν ἐλεημοσύνην νὰ ἐβγῆτε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν τὸ κάμετε. Λοιπὸν διὰ τοῦτο σᾶς ὀνειδίζω διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν, διὰ τὴν ἀνελεημοσύνην, διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν, ἢ ὅποια εἶναι ῥίζα τῶν κακῶν πάντων. Καὶ ἐπαινώ πάλιν τὴν φιλανθρωπίαν ὡς ῥίζα πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀνελεήμονες καὶ ἀμετανόητοι, θέλουν

φ 83r

* Ματθ. 25.34.

ὑπάγει εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, οἱ δὲ ποιῶντες τὴν ἐλεημοσύνην, θέ-
λουν ἀξιωθῆ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ Κυ-
ρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
